

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

N:r 2

Feb.

1956

Pris 75 öre

KONVALESCENTVÅRD REKREATIONSVISTELSE

= eftervård

= förebyggande vård

som lungsjuka kan erhålla i trivsamt miljö på nedanstående hem drivna av de lungsjukas egna organisationer

- **KONVALESCENTHEMMET ÅSEN, ÅSLJUNGA**
Telefon: Åsljunga 9
Plats för 20 gäster
- **KONVALESCENTHEMMET ALSBORG, HELGEVÄRMA**
Telefon: Växjö 601 07
Plats för 14 gäster
- **FRITIDSGÅRDEN RAMNÅS, Postfack 42, TORUP**
Telefon: Torup 138
Plats för 20 gäster
- **KONVALESCENTHEMMET DENNICKETORP, FILIPSTAD**
Telefon: Filipstad 484
Plats för 20 gäster

Förfrågan om konvalescentvård

göres av sanatoriepatient hos sanatoriets kurator och för den som ej vistas på sanatorium hos dispensären eller genom De Lungsjukas Riksförbunds lokalföreningar

Ansökan om friplats för mindre bemedlade

Svenska Nationalföreningen mot Tuberkulos och De Lungsjukas Riksförbund har ställt medel till förfogande för ett visst antal friplatser vid konvalescenthem. Ansökan om friplats ställs till De Lungsjukas Riksförbund, Box 4149, Stockholm 4

RÖD- SPRITEN

måste vara med,
när det stuvats in
för en längre eller
kortare färd.

Skaffa Er ett pun-
kerkock och Ni är
ifrån alla bekymmer
med bränslen, som
medföra os och lukt

HALDA P

↑
ljud-
isolerande
bottenplatta

den **svenska** reseskrivmaskinen
med en stor maskins skrivegenskaper

ÅTVIDABERGS

Försäljningskontor över hela landet

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Kontrollmärke
lagligen skyddat

Utkommer varje månad

Ansvarig utgivare: EINAR HILLER.
Redaktör: SIXTEN HAMMARBERG.
Ägare: De Lungsjukas Riksförbund.

Annonspriser:

1/1 sid. 400:—, 1/2 sid. 225:—,
1/4 sid. 125:—, 1/8 sid. 65:—

Småannonser:

60 mm spaltbredd 65 öre mm.
90 mm spaltbredd 90 öre mm.

Färgannonser 25 % tillägg.
För julnumret specialoffert.

HUVUDREDAKTIONEN I STOCKHOLM:

Kocksgatan 15, Stockholm 4.
Telefon 41 39 99 och 44 40 40.
Postgironr 95 00 11.

LOKALREDAKTIONEN I MALMÖ:

Kamregatan 3. Tel. 97 53 44.
Postgironr 95 00 65.

Prenumerationspriser: helt år 8:—,
halvt år 4:50.

Vällust och vånda i folkhemmet

Man lever överlag ganska gott i folkhemmet Sverige och vid årsskiftet har statistiskt inriktade individer gett oss fakta, som visar vårt välleverne i kalla siffror. Det är faktiskt sant att 28.000.000.000 kr runnit genom våra plånböcker under 1955 skriver en tidning. Hur många tusenlappar vi enskilda individer bidragit med i den astronomiska summan torde respektive självdeklARATIONER i dessa dagar avslöja.

Några forskare vid industrins utredningsinstitut under ledning av docent Ragnar Bentzel är sysselsatta med att analysera fram innehållet i vår höga levnadsstandard. Så småningom skall vi få exakta siffror på vårt liv och välbefinnande och även en fantasieggande prognos för framtidens konsumtion.

Intressant är emellertid att redan nu ta del av några uppgifter om förbrukning av livsmedel. Man fäster sig vid att den gamla nationalekonomiska tesen att en stigande levnadsstandard medför fallande procent för mat och dryck inte håller: Folk skulle med andra ord få plats för mycket annat än mat i önskepåsen, när inkomsterna stiger. Under den sista 25-årsperioden har vi använt omkring 40 % av inkomsten till mat och dryck — och den siffran tycks fortfarande stå sig ganska bra. Under år 1955 åt vi och drack för 11.000 milj. — 2.000 milj. har gått till sprit och tobak. Vi har också ändrat våra konsumtionsvanor under den gångna 25-årsperioden. Det finns djupfryst och soppor i påsar, bagarna ha fått mera arbete — inköpen av färdigbakat bröd har stigit från 150 milj. kg till 300 milj. kg osv. Trots allt talet om bostadsbrist så är det inget tvivel om att vi genomsnittligt bor bättre och bekvämare än för 25 år sedan. Konfektionen ökar kraftigt sin andel i klädkonsumtionen men skraddaren kan inte trots detta liksom sin kollega i livsmedelsbranschen — bagaren — glädja sig åt

ökad sysselsättning. Här spelar maskintekniken en stor roll. Till sist kanske bara i detta godtyckliga plock i statistiken en erinran om att bilar och resor nästan tudubblat sin andel i vår budget — och den saken hade väl de flesta av oss redan på känn i förväg. Som en rätt belysande slutvinjett till de här uppgifterna kan nämnas att det nya avmagringsmedlet "Minus" premiär sammanföll nästan samtidigt med offentliggörandet av ovanstående siffror över vällevnaden och att efterfrågan på preparat med det negativa namnet åtminstone i Stockholm var mycket stor — utsålt löd den samstämmiga rapporten från flera apotek.

*

I skuggan av den allmänna välmågan lever dock fortfarande grupper, som inte torde vara i något större behov av avmagringsmedel, där knapphetens kalla stjärna fortfarande är en realitet och konsumtionsvanorna inte tillåtes växa till några inflationsdrivande dimensioner.

I veckotidningen Vi — språkrör för Kooperativa Förbundet — ger redaktör Nils Thedin några synpunkter på det ekonomiska läget och uppehåller sig då särskilt vid det bebådade skattesänkingsförslaget, prel. förslaget att träda ikraft den 1 jan. 1957, om riksdagen ger sitt bifall. Redaktör Thedin ställer den skattelättnad hela svenska folket längtar efter i relation till en del eftersatta behov och ifrågasätter om "vi har råd att genomföra den". De flesta "intressen" har vetat att kompensera sig för penningvärdets fall, säger herr Thedin vidare. De som har pengar placerade i realkapital — i fastigheter, aktier etc. — har hållits skadelösa, löntagarna har genom sina organisationer sett till att de fått kompensation för de höjda levnadskostnaderna och inkomstökningar därutöver... men barnbidragen har glömts bort. Barnfamiljernas försörjningsbördor behöver

lättas. Om statsmakterna anser sig ha ett betydande överskott i kassan så borde detta hellre användas till en höjning av barnbidragen än till en skattesänkning, som väsentligen torde komma de relativt välsituerade till del. Redaktör Thedin är alltså inne på linjen att putsa upp socialreformerna på så sätt att de inte mister sin verkliga innebörd, innan man går in för en generell skattesänkning. Man torde i princip kunna ansluta sig till hans tankegång och samtidigt påpeka, att alla grupper, som rör sig inom socialunderstödens ram, i likhet med barnfamiljerna, behöver få sina problem uppmärksammade. Det finns anledning att till det övermått av konsumtionsvilja, som finns hos de ekonomiskt bättre situerade grupperna, erinra om att det också existerar ett underskott — det finns underkonsumenter i folkhemmet. Läkarna, som ofta åberopas i hithörande sammanhang, varnar oss för "vällevnaden" skriver en tidning i anslutning till de respektabla konsumtionssiffror, som inledningsvis berörts. Det är riktigt att man åberopar medicinsk sakkunskap också mot överflödet i livsföringen — inte bara mot fattigdomen och bristsjukdomarna. Men man tycker nog att det bör vara enklare att ge recept mot omåttlighet i mat och dryck än bristsjukdomarna i samhällskroppen. De sistnämnda tillhör tyvärr inte alls de slutgiltigt lösta frågorna. Problemet höjd levnadsstandard och sjukdom dyker upp även i den medicinska facklitteraturen då och då. I en nyligen utkommen bok av professor Erik Hedvall i Uppsala framhålles bl. a. att abortering vid tuberkulos på medicinsk indikation blivit allt vanligare i vårt land — trots medicinska framsteg och en generellt hög levnadsstandard. Statistiken visar ett ökat antal sådana aborter år från år. Författaren frågar — och det med all rätt — om ett sådant förhållande verkligen är motiverat. Utan tvivel har professorn här tagit upp ett problem, som folkhemsanalytiker in spe borde finna intresseväckande ur samhällsekonomisk och humanitär synpunkt att klarlägga närmare.

Sutton Commarberg

Pressalster i sjukas och partiellt arbetsföras namn

är en skriftflora, som den stora allmänheten då och då påminns om. Förutsätter man sedan att människor ofta köper skrifterna för att hjälpa sina sämre lottade medmänniskor, blir man minst sagt dystert till sinnes, när man träffar på exempelvis en skrift som heter "De vanföras tidning", ett litet häfte som utges av en person i Själevad. Skriften är ingalunda ensam i sitt slag, men förtjänar en kortare presentation för att ge folk en

fingervisning om denna sorts pressorgan. Först några ord om medarbetarstaberna som består av idel kända personer: Ragnar Jändel, Selma Lagerlöf, Gustaf Fröding, Birger Sjöberg m. fl. Man fäster sig vid att de alla är avlidna författare — hur förhåller det sig med redaktörens redaktionella relationer till sina medarbetare? Redaktören har också sinne för melodier och publicerar visan "På en sjömansgrav där växer inga blommor" — för någon tid sedan lanserad i radions kulturspegel som ett avskräckande exempel på vilket ogräs som växer de sköna konsternas örtagård. Melodierna tycks vara lika efterhängsna som den nämnda slagertexten också på annonsavdelningen, där en enda annonsör med säte i en viss stad på västkusten trummar på i olika annonser med "gamla glada tider" osv. samt en bok om "det raffinerade kärlekslivet" med "intima lektioner". Den som till äventyrs söker spåra någon sorts redaktionell linje i denna bråte får söka förgäves om man nu inte fastnar för en mening i en berättelse om en man som "satt kvar och läppjade på sin invalidpilsner och funderade". På sista omslagssidan har utgivaren funnit det lämpligt med några ord till läsekretsen. Han framhåller, att hans tidning är "laglig" och "riktig". Man frågar sig vad som ligger bakom utgivarens iver att klargöra den saken för läsarna och finner vid närmare studium i det flåsivriga budskapet att det är ett visst märkede partiellt arbetsföras riksorganisationer har låtit införa i sina officiella tidningsorgan för att skydda sig mot ocker och geschäft som besvärar honom. Man förstår sin innerligt väl herr utgivarens bemödanden att i fortsättningen linda in sig i Sveriges rikets grundlags skyddande hölje och tryckfrihetslagens paragrafer. Det för de flesta medborgare självklara faktum att man kan starta och sälja en tidning behövde inte offras så många ord på. Vad som däremot inte är lika självklart för många är att det finns en flora av pressalster som ockra på sjukdom och lidande och minsann inte medverkar till att höja människovärdet och respekten för de partiellt arbetsföras organiserade strävanden att bedriva ett målmedvetet arbete för en människovärdig existens. Det är därför de partiellt arbetsföras egna organisationer, anslutna till Rikskommittén för partiellt arbetsföra, låtit införa ett skyddsmärke i sina officiella språkrör för att klargöra för allmänheten vilka som står bakom respektive organ. Vi hoppas att läsarna själva av denna artikel förstått nödvändigheten av en sådan skyddsåtgärd.

Föreståndarinna och husmor

till konvalescenthem för lungsjuka erhåller anställning.

Befattningen som föreståndarinna och husmor vid Fjällfarargårdens Konvalescenthem i Undersåker kungöres härmed till ansökan ledig, att tillträdas den 1 mars 1956, ev. senare.

Hemmet som har 30 vårdplatser är uteslutande avsett för lungsjuka eller f. d. lungsjuka.

Ansökan, åtföljd av handlingar som sökanden vill åberopa, insändes före den 15 februari 1956 till De Lungsjukas Riksförbund, Box 4149, Stockholm 4.

Skärmbilden avslöjar även annat än tbc

framgår i en översikt i *Svenska Dagbladet* baserad på en redogörelse av professor Carl Wegelius vid Medicinalstyrelsens skärmbildscentral. Det var skärmbildsметодens ursprungliga uppgift att upptäcka lungtuberkulos, men man har så att säga fått med en hel del andra sjukdomstillstånd under den skärmbildskampanj, som nu kan redovisa över 3 miljoner skärmbildsfotograferade svenskar. Det publicerade materialet omfattar tidsperioden 1946—52 och 1953—54. Tendensen visar färre antal upptäckta tbc-fall under den senare perioden.

Då emellertid i mer än hälften av de tack vare skärmbildsundersökningen registrerade fallen smittorisk konstaterats genom påvisande av tuberkelbaciller och nära en fjärdedel av fallen utgjorts av öppna smittofarliga former av lungtbc,

kan resultatet av dessa skärmbildsundersökningar, påpekar professor Wegelius, redan med hänsyn enbart till tbc-bekämpandet anses ha rättfärdigat det kapital och arbete som från samhällets sida nedlagts.

Härtill kommer, att skärmbildsundersökningarna, som känt, lett till upptäckten av andra sjukdomar än tbc. Siffrorna för t. ex. Schaumanns sjukdom, dvs ytliga hudsvulster på lungorna, verifierades sålunda med frekvensen 0,29 och 0,39 per 1.000 undersökta under de bägge ovan nämnda tidsperioderna. Tumörerna visade motsvarande siffror 0,34 och 0,32 samt gravare hjärt-kärlsjukdomar 2,6 och 2,9. Bland andra sjukliga förändringar som skärmbilden upptäckt kan nämnas silikosen. Av denna sjukdomsgrupp har 395 nya fall konstaterats inom ett enda av ett 20-tal län.

Professor Wegelius påpekar i sammanhanget, att flertalet av alla dessa nyupptäckta sjukdomstillstånd, vilkas totalfrekvens under den senare perioden närmar sig 10 per 1.000 undersökta, kunnat genom dispensärernas medverkan befordras till specialvård. Professorn nämner till slut, att skärmbildsundersökningarnas diagnostiska tillförlitlighet under den gångna utvecklingsperioden kunnat ökas flerdubbelt och att ytterligare framsteg är att vänta.

Alkoholmissbruket på våra sanatorier

var föremål för en ledande artikel i Status januarinumner med anledning av att Svenska Sanatorieläkarföreningen tagit upp frågan och inbjudit representanter för De Lungsjukas Riksförbund till överläggning om ev. åtgärder för att komma tillrätta med rådande missförhållanden. Riksdagsman Sigrifrid Jonsson, ordförande i De Lungsjukas Riksförbund, och riksdagsman E. Rimmerfors har nu för avsikt att väcka en motion i frågan i riksdagen enligt vad *Dagens Nyheter* inhämtat. Det rör sig enl. tidningen om ett speciellt sanatorium för alkoholister med möjligheter till specialistvård för såväl tbc som alkoholsjukdomen.

— Alkoholproblemet på sanatorierna har försvårats de senaste åren. Det är nödvändigt att få ett specialsanatorium, säger överläkaren på Västeråsens sanatorium, dr E. Törnell. Orsaken till den försämrade situationen torde vara att klientelet på sanatorierna nu är äldre än tidigare. Det är fler kroniska fall och det har gjort att det blivit mer besvär med de alkoholskadade.

Vad som behövs är alltså en särskild alkoholistavdelning för tuberkulösa, fortsätter dr Törnell, så att de kan få vård för sina båda sjukdomar samtidigt. Den skulle förestås av en psykiatriker, men det måste finnas tillgång till lungspecialist.

Avsikten är att jag och Rimmerfors skall motionera i frågan till vårriksdagen, bekräftar riksdagsman Sigrifrid Jonsson.

Forskningar och rön kring tbc-preparaten

tillhör de problem, som uppmärksammas livligt i tidningsspalterna både i Sverige och utomlands. En från USA hemkommen ingenjör, Nils A. Hellström, berättar för *Aftontidningen* om sina intryck från den stora antibiotikakonferensen i Washington, där han var en av deltagarna. Av redogörelsen framgår att svenskarna, i vissa avseenden, ligger före amerikanerna, bl. a. gäller detta penicillin V en ny sort som bättre än alla tidigare kända kan ges patienterna i tablettform.

Penicillin V har visat sig utomordentligt väl tåla påfrestningarna från t. ex. magsaftens syra, då andra penicillintyper varit olämpliga för uppsugningsförhållande i mage och tarmkanal, upplyser ingenjör Hellström.

Vid USA-konferensen redogjordes också för en metod att genom en kombination av streptomycin och en typ av B-vitaminpreparat kunna nedbringa streptomycinets giftverkan och farliga bänagenhet att angripa hörselmekanismen. Vidare presenterades ett nytt antibiotikum — cykoserine — vilket tycks ha goda förutsättningar att bli ett effektivt kampmedel mot tuberkulos.

Våra matvanor behöver kartläggas

framhålles i en artikel i *Social Medicinsk tidskrift* i anslutning till en undersökning av kosten inom olika socialgrupper i några städer i Sydsvrige. De kost- och hushållsundersökningar som hittills företagits ha mera haft till uppgift att visa upp den faktiska situationen än att söka efter motiven till kostvalet:

Om valfriheten ökar, kan mera differentierade motiv göra sig gällande. Det kan då vara av intresse att närmare stu-

(Forts. å sid. 11)

Hemarbetskonsulent

anställs tills vidare under ett år av Göteborgs och Bohus läns landstings Arbetsvårdsstyrelse. Befattningshavaren skall leda verksamheten vid hemarbetscentral, vilken är underställd landstingets träningsinstitut.

Befattningshavaren skall inneha körkort.

Befattningshavaren anställs såsom extra tjänsteman med lön enligt löneklass 16 i landstingets tjänstereglemente, dvs. 872 kronor per månad.

Närmare upplysningar angående befattningen lämnas av arbetsträningsinstitutets föreståndare, herr Vilgot Nordqvist, Uddevalla, tel. 167 31.

Ansökan, åtföljd av styrkt meritförteckning jämte de handlingar sökanden i övrigt önskar åberopa, ställs till Göteborgs och Bohus läns landstings Arbetsvårdsstyrelse och skall senast den 10 februari 1956 hava inkommit till Arbetsvårdsstyrelsen, adress Centrala Verkstadsskolan, Uddevalla.

TBC-VÅRD I FJÄRRAN ÖSTERN

Japansk läkare på studieresa i Sverige
hälsar på hos riksförbundet

Ibland händer det att folk från sydliga breddgrader kommer och hälsar på oss bottenfrusna svenskar mitt under en kall nordisk vinter. Till den tappra skara, som inte fruktar vårt karga vinterklimat, hör den japanske läkaren Tadao Shimao, som dök upp på Status redaktion, till synes oberörd av köldgraderna, med livliga gester och en älskvärdhet som angenämt bröt mot en tidskriftsredaktörs vardagsrutin den här årstiden. Doktor Shimao studerar tuberkulosvård i Sverige och representerar motsvarigheten till vår Svenska Nationalförening mot Tuberkulos i sitt hemland. Han är en vetgirig och pigg man, som redan hunnit lära sig åtskilligt om svensk tbc-vård och hans fina engelska uttal röjer den höga kvalite på universitetsbildning vi i andra sammanhang lärt känna hos japaner på studieresa. Någon motsvarighet till De Lungsjukas Riksförbund finns däremot inte i Japan, vilket inte hindrar att vår japanske gäst vill veta så mycket som möjligt om vårt arbete. Redan före vårt samtal visste han att förbundet ägnar eftervårdsfrågorna stor uppmärksamhet och han berättar själv villigt om sitt lands ansträngningar i samma riktning. Frestelsen att göra jämförelser ligger nära och därmed också de fallgropar dylika spekulationer skapar, om man fördjupar sig i detaljspörsmål. Tar man fram jordgloben och tittar finner man genast att Japan till ytvidden är ett mycket litet land, men när man sedan kastar en blick på befolkningssiffran — omkring 90 miljoner människor — anar man att jämförelser med vårt land kräver en viss försiktighet av intervjuaren om han vill hålla sig på ett sakligt plan. För att inte utsätta oss för alltför stora faror i den statistiska snårskogen skall vi därför här nöja oss med några speciella glimtar utplockade under några timmars givande samtal. De medicinska framstegen inom tuberkulosvården fram till datot för denna intervju tycks inte vara okända i Japan — inte heller vad svenska forskare bidragit till i den vägen. Doktor Shimao nämner namnen Jacobaeus (angav metoden att lösgöra lungan från

Doktor Tadao Shimao

s. k. sammanväxningar vid gasbehandling) och Lehmann (upptäckaren av medlet PAS) med synbar respekt och förtjusning, vilket visar att våra landsmäns insatser i tbc-kampen uppskattas i fjärran östern. Av samtalet görs vidare klart att behandlingsmetoderna i stort sett följer samma schema som här, men som svar på några detaljfrågor om sanatorievården framgår att sanatorierna torde vara av skiftande storlek och utrustning därborta och att man inte på alla håll kan erbjuda förstklassig behandling. Man måste här ha i minne att Japan varit inblandat i krigiska förvecklingar, är överbefolkat och har många andra problem, som vi har svårt att fatta på vår skyddade plats av jordklotet.

*

En skillnad som dr Shimao särskilt fäst sig vid är att patienterna på våra svenska sanatorier ofta tillhör de äldre åldersgrupperna — i Japan dominerar de yngre årsklasserna — en skillnad värd att notera för vidare begrundan och utredning i tbc-vårdens högre statistiska kretsar.

— Hur är det nu med eftervårdsfrågorna i Japan? Det var ju inför de aspekterna vi särskilt spetsat öronen och vår doktor berättar vidare om vad vi i Sverige kallar arbetsvård — ett begrepp som man heller inte står främmande för, varken i teori eller praktik, där

NYTT I SOCIALLAGSTIFTNINGEN 1956

Från och med den 1 jan. 1956 har en rad förändringar i hittills gällande sociallagstiftning trätt i kraft — reformerna har förbättrats till större smidighet i tillämpningen och bidragsbeloppen höjts enl. följande, kortfattade sammandrag.

I

De förbättrade *folkpensionerna* innebär bl. a. att:

- a) änkepensionen, hustrutilläggen och bidragen till änkor och änklingar med barn höjs från 1.080 kr till 1.440 kr.
- b) indextilläggen höjs med 40 kr. jämte grundpension utgår tilläggs-pension med 1.160 kr till gift pensionsberättigad vars make har ålderspension eller tilläggs-pension eller vars hustru har hustrutillägg, 1.300 kr till gift pensionsberättigad vars make har enbart grundpension samt 1.500 kr till annan pensionsberättigad (summorna var tidigare 600 resp. 800 kr).

*

Ändrade bestämmelser om *änkepension*: a) hittills gällande krav på fem års äktenskap för rätt till sådan förmån mjukas upp. Ex. en änka med

änkepension kan få hustrutillägg i det nya äktenskapet även om detta inte varat i fem år.

- b) bidragen till änkor och änklingar med barn ändras så att åldersgränserna för barn som bidragstagaren har under sin vårdnad höjts från tio till tolv år.

*

De s. k. fickpengarna till folkpensionärer som vårdas på anstalter, sjukhus, ålderdomshem osv. höjs från 200 till 360 kr om året.

II

Den obligatoriska *sjukförsäkringen* ändrad på en del punkter så att:

- a) sjukhjälpstiden för förvärvsarbetande personer med invalidpension, sjukbidrag, änkepension eller hustrutillägg utgår till högst 730 dagar,
- b) vidare utsträcks den obligatoriska sjukpenningförsäkringen för icke förvärvsarbetande, med mannen sammanlevande gifta kvinnor till att avse sådana kvinnor även om de uppbär hustrutillägg enl. folkpensioneringslagen,
- c) sjukpenningförsäkring för hemmafru vid hävande av sammanlevnaden

mellan makarna eller vid äktenskapsupplösning skall bestå så länge hon sammanlever med barn under 16 år.

*

Den som omfattas av lagen om allmän sjukförsäkring har rätt till ersättning för sjukvård utom riket, uppgående till 3/4 av läkares arvode, maximalt till 25 kr och bidrag till sjukhusvård som motsvarar vårdavgiften, dock högst 35 kr om dagen.

*

Tidigare system med tillägg av statsmedel till vissa livräntor avlöses av ett nytt system, enligt vilket den årliga arbetsförtjänst som ligger till grund för livräntan räknas upp, så att medelsarbetsförtjänstläget utgör 6.600 kr, oberoende när under åren 1919—1954 olycksfallet inträffade. För invalider under 67 år med invaliditetsgrad av minst 30 % samt för efterlevande make och barn tillämpas yrkesskadeförsäkringens regler.

*

För noggrannare studium av ändrade bestämmelser och kommentarer till dessa hänvisas till lagtexter, litteratur och handböcker.

borta. Vår japanske vän tycks oss ha ett starkt personligt intresse för de frågorna och vi konstaterar nästan genast att vi befinner oss på samma våglängd, trots det geografiska avståndet. Han har fullt klart för sig att återanpassningen efter sjukhustiden kräver all uppmärksamhet från tbc-vårdens målsmän och man har sökt sig fram på den arbetsvårdande linjen även i Japan. Kring ett japanskt sanatorium kan man finna s. k. arbetsstugor, där arbetsträningen pågår, en arbetsträning, som står i nära samband med landets näringsliv i vad det gäller arbetsuppgifter. Under denna fas i arbetsvården står patienterna kvar i kontinuerlig förbindelse med sina sanatorier, erhåller behandling i förekommande fall och har bl. a. gemensam mathållning; den senare detaljen i vissa fall ordnad genom vagnar, som transporterar bespisningen till arbetsstugorna från det gemensamma centralköket. Som tidigare sagts har man i Japan sinne för att på ett tidigt stadium inrikta

arbetsvården på det som kan bli lönsamt ur försörjningssynpunkt. Den kemiska industrin tycks erbjuda goda sysselsättningsmöjligheter och man söker därför redan på sanatorium ge patienterna möjligheter till bl. a. arbeten i laboratorium. Samma förhållande gäller exempelvis även för televisionindustrin, som nått en aktningensvärd omfattning i Japan och därför ter sig lönsam.

*

Så långt komna i vårt samtal kan vi bara av dessa glimtar ytterligare understryka, att det rör sig i rätt riktning också på sydliga breddgrader, i fjärran östern, där problemen i mångt och mycket är annorlunda, men dit vi har anledning att sända en respektfull tanke över vad som utförs under avsevärt sämre betingelser än hos oss. Doktor Shimao själv är det bästa beviset för framstegstanken i japansk tbc-vård, en vaken och sympatisk representant för sitt land som man känner sig glad och stimulerad att få utbyta tankar med. S. H.

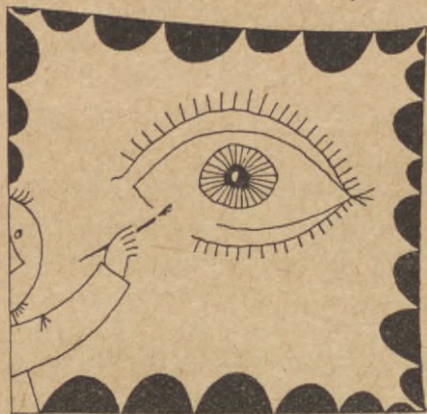
"TAG EN GALGASPIK..."

Wivi Brandt redovisar studier i gamla svartkonstböcker

Svartkonsten — den s.k. "svarta magien" — som florerade i trolldomsväsendets och häxeriprocessernas Sverige i synnerhet på 16- och 1700-talen men också i stor utsträckning under förra århundradet, utgjorde en gång i tiden en nog så påtaglig realitet för många människor. Ännu in i vår egen vetenskapligt upplysta tid kan man spåra spöklika kvarlevor av det — för att tala med en gammal utredning — på sin tid "förelupna grufweliga trolldoms-oväsendet i Sverige".

De i olika arkiv tillgängliga äkta, handskrivna svartkonstböckerna är jämförelsevis fåtaliga, sannolikt beroende på den gängse seden, att svartkonstboken vid ägarens frånfälle skulle åtfölja denne i kistan, såvida ingen annan ville försvära sig under boken, vilket nog inte så ofta var fallet, emedan den, som så gjorde, då i evighet antogs få lida för den förra ägarens synder. Emellertid ger de handledningar i "Svarta Magien", som finns bevarade åt eftervärlden, en ganska god bild av trolldomstidens vidskeplighet och dess ofta nog groteskt förvridna världsuppfattning. Bland sålunda bevarade autentiska svartkonstböcker återfinnes synnerligen intressanta skrifter med anslående titlar som "Djäfwulens Bitterhet", "Salomoniska Magiska Konster", "Helwetes Andars Band" etc.

Den sistnämnda boken står också med den pampiga rubriken "Konsten att söka förborgade skatter, framgifvin på Wetenskapscademiens begiäran och föranstaltandē i Lissabon (!) samt Hamburg, efter Doctor Facktus anvisningar". Efter den egentliga titeln "Helwetes Andars Band" står den hugnesamma upplysningen, att detta är "en Bok, hvaruti wisadt warder at med den framkallas alla Helfwetes andar, som bewakade forborgade skatter...

"...och måla ett öga på väggen..."

Att folk förr i tiden trodde blint på trolldom, skrock och "mystiska mediciner", ger följande färgstarka skildring alla bevis för

—◇—

Teckningar: Lasse Sandberg

"Tag på kyrkogården ett stycke ben af en hufvudskål och stick hål på långfingret på vänstra han och släpp 3 bloddroppar därpå..."

att med den uppfinna alla de skatter, som på jorden eller i jorden eller under watten eller i det fördolda Rom gömda ligga". Bland bokens övriga fantasifulla rubriker kan nämnas: "Bön till circeln"; "Signelse öfver Kretsen om kroppen och den största kretsen"; "Sigillet wälsignande som på Bröset hänga skall"; "ängelens eller den gode andens kallande"; "alla Helfwetes andars Besvärjning"; "Bönen, Satans och alla Helfwetes andars återfordrifwande" och slutligen "Fyra Elementariska Förstars Besvärjning".

De gamla handskrivna svartkonstböckerna gick ofta slingrande vägar på sin vandring till eftervärlden, vilket bl.a. några anteckningar på en i Lunds universitetsbibliotek förvarad obetitlad svartkonstbok ger en uppfattning om. På för-

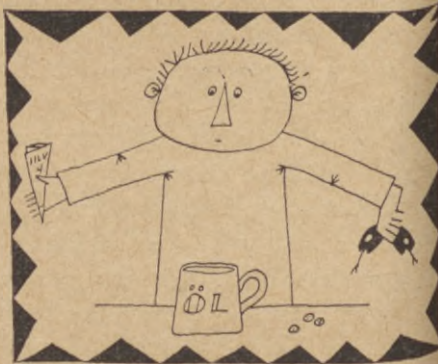
sta sidan av ifrågavarande bok står sålunda följande upplysning: "Af domstoletagen i beslag, då bondhustrun Mari Tinggren sakfaldes och dömdes för Signerier och stöld, skrifven af Pehr Andersson den 24 April 1854. Skänkt af Henrik Hallbäck 1881." Och på bokens sista sida står: "Denna bok tillhör Drängen Jöns Andersson. Nyttja den med Forsiktighet; i wad Du gör, så se Dig För. Tänk Först inan Du Talar så Tänker jag Går Dig wäl alt wad Du Gör. Den är skrifven af Drängen Pehr Andersson. Den är widemerad af en annan Jöns Andersson men intet så säkert att jag will sätta min Stjäl i Pant Der På."

Kufiska formuleringar och inkonsekventa felstavningar är utmärkande för flertalet svartkonstböcker. Innehållet i de olika "signationerna" och formlerna är ofta drastiskt, för att inte säga makabert, och de olika "recepten" börjar inte sällan med uppmaningar som "Tag en galgaspik...", "Gack dig till kyrkogården en kväll vid nymåne och tag ett människoben", "Tag en människohuvudskalle" m. m. i den stilen.

Det sistnämnda medlet var bl. a. oumgängligt, om man ville göra sig osynlig, om man får tro svartkonstboken "Röda Boken", som uppger sig bjuda på "Salomoniska magiska konster". Så här enkelt upp nådde man det osynliga tillståndet:

"Tag en död människohufwudskalle och graf honom neder i gorden på det ställe som är klockt och sätt en ärta genom ögat på skallen och låt henne växa och mogna, tag sedan up henne och spräck ut ärtarna, men akta dig at du icke tappar någon, tag sedan en ärta tillikes uti munnen och ställ dig för en spegel till dess thu hittar på den rätta, så ser du dig inte i spegeln."

Hade man mot förmodan inte tillgång till en mänsklig dödskalle, kunde man i

"...Tag quicksilfer för 4 öre och 2 ormaskallar..."

värsta fall nöja sig med en uggleskalle, som man efter vissa manipulationer skulde binda i "vänstra armholet" — "så ser thig ingen människa" försäkrar boken.

Svartkonstboken var ofta för sin innehavare en outhärlig rådgivare i livets olika skiften och för de mest skilda situationer. Befann man sig t.ex. på resande fot och hade råkat få ett spöke som resesällskap, behövde man för att bli kvitt sin otrevliga medpassagerare endast säga: "Hwar war du, då Christ bandt Luciford?"

Resgods-försäkring behövde inte heller Resgodstidens resenärer några bekvämligheter. Under rubriken "Om du will at ingen skall kunna stjela ifrån Dig, när du är ute på någon resa" får man veta, att man för att försäkra sig om detta endast behövde ta en synål med "wit selkes-tråd" och "sy tre gånger afwigt genom näsan på en död människa", varefter man bara behövde sticka nålen i gepäcket.

Stöldförsäkring behövdes överhuvudtaget inte. Den, som ville att ingen skulle kunna "stjäla från enom", behövde endast ställa sig följande råd till efterrättelse:

"Tag på kyrkogården ett stycke ben af en hufvudskål och stick hål på långfingeret på vänstra han och släpp 3 bloddrop-

"...tag sedan en ärta tillikes uti munnen och ställ dig för en spegel..."

par der på. Detta ben lägges der man wil at ingen tjuf skall komma eller ock, om thu går uttur kyrkjan när prästen läser wälsignelsen, så tag litet jord af en graf och lägg i en strut, som äfwen lägges på det ställe, der man will at ingen tjuf skall komma."

Hade man trots dessa försiktighetsmått blivit frånstulen något och ville återfå det stulna, så gick det också för sig:

"Tag en hufvudskalle på kyrkogården af en död menniskja, sätt på det rummet det stulna har warit, då han ej får någon ro för än han återbär det han stulit. N. B. hufvudskallen bör tagas och säg då du har lagt den på stället: Här skall du ligga till dess du har twingat den som har stulit att återföra det hit..."

Ville man till råga på allt "slå ut ögat" på tjuven, kunde man gå tillväga på följande sätt:

"Gack dig till kyrkogården en kväll vid nymåne och tag ett människoben..."

"Gör thig en kopparnagel, förr än sohlen uppgår och måla ett öga på wäggen och slå samma nagel deruti, och slå tre slag och säg: 'Jag manar dig fram ur hälvetet och pinorummet Bjälse bub, jag manar dig Lusiferd med allt ditt sällskap jämte wänner och fränder...' Slå på denna nagel igen, så läs dessa orden: *Saluk osta bore helken talis Biälse bub* är en öfwerste för alla jäflar..."

Även i kärlekens labyrinter vägledde forna tiders svartkonstbok. Så t.ex. kunde konstnären "at bekomma Jungfruwänskap om nätterna" läras av varje man:

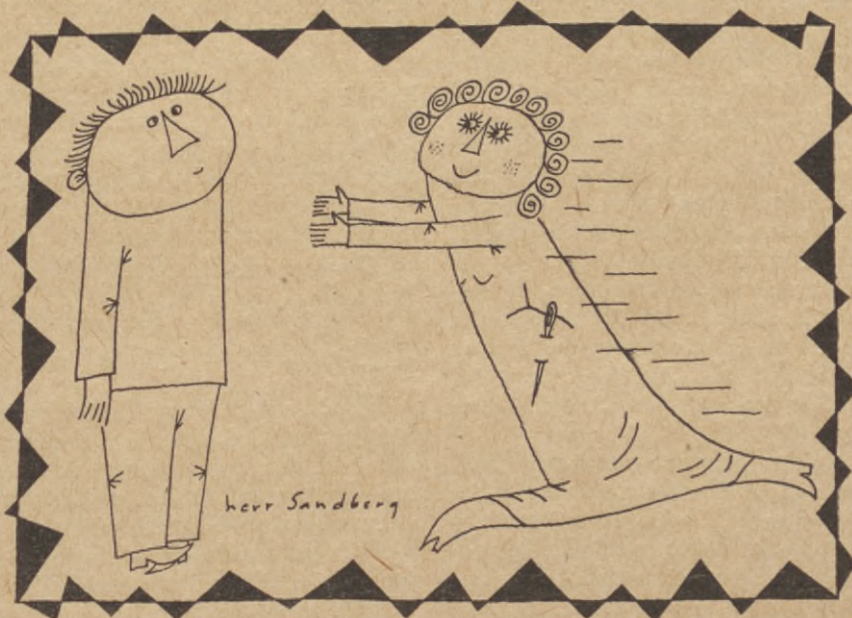
"Tag thig en ormgadd och en synål, som inte är brukad, och sätt samma gadd uti nällögat och förwara det uti en kattes-kalle, eller hummerblod och förwara det

uti en maraskalla till dess du behöfver det; när du will hafva henne till dig, så tag nålen med gaden och steck genom tjortelen på henne, så kommer hon till dig hvilken tima du sätter före..."

Ville en man rannsaka hjärta och njurar hos sin käreasta, behövde han bara i svartkonstboken lära sig hur han skulle komma dithän "at en qvinna säger alt thet hon hafwer bedrifwit". Befanns hon vara en ren jungfru och ville han försäkra sig om hennes kärlek, gav svartkonstboken följande välvisa råd under rubriken: "At en gumpfru skall älska dig":

"Tag en swalstunga och lägg under din vänstra fot; den jungfru, som du trampar bak på hälarne, hon skall öfwer måtan älska dig."

(Forts. å sid. 11)

"...när du will hafva henne till dig, så tag nålen med gaden och steck genom tjortelen på henne, så kommer hon till dig hvilken tima du sätter före..."

UTBLICKAR

Överallt i världen börjar man nu att intressera sig för tuberkuloseftervård och även om man hunnit mycket olika långt ifråga om praktiska åtgärder, är rehabilitering av tbc-sjuka i de flesta länder ett aktuellt problem med vars lösning man är sysselsatt.

Ännu tycks man tveka om bästa sättet att gripa sig an med uppgiften. Det är kanske inte så underligt. Rehabilitering av tuberkulossjuka är ingen gordisk knut som löses med ett alexanderhugg utan en ariadnetråd med vars hjälp man ska leta sig ut ur labyrinten. Till att hantera det nystanet behövs tid och pengar, inte minst det senare, för att genom en omfattande försöksverksamhet tålmodigt kunna pröva skilda metoder och finna de lättast framkomliga vägarna.

Hur man än klättrar och klänger i utsiktstornet är det svårt att få någon sammanfattande överblick av vad som i olika länder försiggår på tuberkuloseftervårdens av sparsamhetens svartrost härjade marker. Visst skrivs det numera åtskilligt i ämnet i utländska publikationer, men mest i form av redogörelser för lokala experiment. Och de redovisade resultaten är genom sin olikhet tämligen förbryllande.

Under 1954 publicerades två redogörelser som visar till vilka olika resultat man kan komma och hur meningslös all jämförelse mellan skilda lokala experiment egentligen är.

Den ena rapporten kommer från Polen och gäller två års verksamhet vid ett speciellt "rehabiliteringssanatorium". Av 487 omskolade och arbetstränade patienter drabbades endast 6 % av sjukdomsrecidiv, medan av de utskrivna 76 % blev arbetsföra i för dem lämpliga yrken.

Det är en sensationellt låg återfallsprocent och ensam i sin kamrars kan man hemfalla åt funderingar över om denna redovisning är för bra för att vara sann eller för sann för att vara bra. Hur som helst: en ungefär samtidigt publicerad fransk rapport kommer med andra och inte fullt så optimistiska siffror.

Det gäller ett arbetsträningsinstitut med kurser i kontorsarbete, ur-reparationer, fotografering och elektromekanik. 380 av de intagna visade sig under observationstiden vara läkta eller stabiliserade tuberkulofall och av dessa fullföljde 90 % kurserna. Men av samtliga intagna fick inte mindre än 38 % återfall i sjukdomen, och detta trots att anstalten står under kontinuerlig och kvalificerad läkarkontroll.

Någon anledning att använda den ena av dessa rapporter som tillhygge mot den andra finns inte. Skillnaden i återfallsfrekvens är förmodligen till stor del, kanske helt, beroende på olika hälsotillstånd hos patienterna vid tiden för intagning på respektive anstalter. I den franska redogörelsen påpekas också, att man numera genom strängare gallring och ökad intagning av godartade fall nedbringat antalet recidiv.

Men hur var det Fröding skrev?

*Det som är sanning i Berlin och Jena
Är bara dåligt skämt i Heidelberg.*

Kanske inte bara i Heidelberg utan också i Mexico? Åtminstone om man får tro ett engelskt sammandrag av en artikel publicerad i en mexikansk läkartidskrift.

Vid en skärmbildsundersökning av 903 anställda i en textilfabrik i Mexico konstaterades fem av de undersökta lida av lungtuberkulos. Alla fem hade öppna kaverner. De un-

derkastades omedelbar pneumotoraxbehandling. Ingen kemoterapi, ingen konvalescens eller annan form av eftervård utan åter till arbetet.

Den mexikanska läkarartikeln är signerad av tre författare, Pimienta, Escalona, Macias. Det klingar som en dikt. Dessa tre vise män delar tydligen inte den uppfattning som deklarerades av den berömde franske lungkirurgen A. Maurer i en år 1954 publicerad, internationellt uppmärksammat artikel.

Maurers uppsats formar sig till ett lejonhjärtat försvar för sanatorievården. Vi behöver, säger han, våra sanatorier med deras till de sjuka noggrant anpassade regim, och vi kan inte vara utan de läkare som specialiserat sig på lungtuberkulosens medicinska och kirurgiska behandling. De nya tuberkulosläkemedlen har medfört — Maurer talar här om kontinentala förhållanden — att åtskilliga sjuka nu behandlas av allmänpraktikanter med otillräckliga kunskaper om och ringa erfarenhet av tuberkulos, kontrollen brister, behandlingsresultaten blir otillfredsställande, recidiven alltför många. Och endast på ett sanatorium lär sig den lungtuberkulöse att "leva med sjukdomen", lär sig den ur allmänprofylaktisk synpunkt nödvändiga personliga hygien. Det är en kunskap som den öppna vården aldrig kan bibringa med tillnärmelsevis samma effekt. De nya läkemedlen får inte komma oss att glömma bort detta.

Från den stora bilstaden Detroit ljuder liknande varningsord. Där har man från 1951, då verksamheten började, till dags dato behandlat omkring 3.000 tbc-sjuka ambulatoriskt dvs. för öppen vård registrerade fall. Det gäller huvudsakligen efterbehandling av från sanatorium

utskrivna och för dem är resultaten hittills tillfredsställande. Men, skriver Paul T. Chapman, den för denna vårdform ansvarige, vi behöver längre tid på oss för en slutgiltig bedömning, och det rör sig under alla förhållanden om utvalda fall med gynnsam prognos. Tuberkulosvård i hemmet kan inte ersätta sanatorievård, utom i enstaka undantagsfall där hemförhållandena är särskilt gynnsamma, och den kolaratro på de nya medicinernas undergörande effekt som kommer många av USA:s tbc-sjuka att vägra gå in på sanatorium kan visa sig vara ödesdiger för den framtida tuberkulossituationen. Det finns närvarande i Detroit enligt dispensärregistret 300 patienter med öppen lungtuberkulos som vårdas i sina hem. Av dessa är det enligt Chapman bara hälften som undergår en lämpligt doserad kemo-terapi och står under betryggande läkarkontroll.

De nya läkemedlen är de bästa vetenskapen hittills gett oss i kampen mot tuberkulosen. Men vi bör därför inte hemfalla åt någon över-skattning av dem, hävdar den amerikanske läkaren R. J. Dubos. I femti års tid har man siat om tuberkulosen definitiva utrotning och vad som nu skrivs är egentligen bara en upprepning av gamla profetior. Än förmår vi inte avgöra om sjukdomens framfart kan stäckas med hjälp av de nya medicinerna, än mindre om den tack vare dem kan utrotas. Om man jämför vad som utträttats i kampen mot tuberkulosen med hur effektivt vi kommit tillrätta med vissa andra infektionssjukdomar, finns det ingen anledning att bli alltför imponerad.

Bland mikroorganismerna var tuberkulosebakterien en av de första som upptäcktes. Men vår kunskap om sjukdomens uppkomst och utveckling har inte ökat något nämnvärt under de sista två decennierna, säger Dubos. Vår kamp mot sjukdomen baserar sig på teorier som nu ligger långt tillbaka i tiden, och även om stora framsteg gjorts i antituberkulosarbetet är sjukdomen fortfarande mitt ibland oss. Dubos tycks mena att stunden är inne för vida utblickar och förnyad prövning av gamla tankegångar. Han understryker betydelsen av en höjd levnadsstandard, han ger en vision av ett bättre hemliv, en annorlunda samhällsordning.

Historien lär oss, menar denne

amerikanske läkare, att tuberkulosen är en följd av brister i samhällets utveckling. Endast om samhället på ett bättre sätt än hittills kan anpassa sig till människornas behov, deras begränsningar och deras krav, kan sjukdomen bli snabbt och effektivt besegrad.

● TAG EN GALGASPIK . . .

(Forts. fr. sid. 9)

Ville mannen till råga på allt ha skön jungfrun att hjälpa sig med avklädningsproceduren, fick han råd även i denna angelägenhet under rubriken "At en jungfru drager af dig dina kläder":

"Tag en klut af hennes lindtyg och doppa uti hareblod tillika med tre af hennes hufvudhår och weckla in uti kluten och lägg honom uti lampan till dess han brännes, så kläder hon af dig dina kläder."

Födelsekontroll var heller ingen okänd företeelse. Under rubriken "At en jungfru inte blir hafwande" serverar "Röda boken" följande recept:

"Tag quicksilfver för 4 öre och 2 ormaskallar och stöt sönder ormaskallarna til pulfwret och tag 3 harlortar och det pulfret och quicksilfret och blanda til hopa uti öhl och låt henne dricka, så skall hon inte bli hafwande, det skall du wara säker på."

Därmed är vi inne på det s.k. "löfjeriet", denna vår gamla läkekonst på dess tidigaste stadium med dess hopförande efter dåtidens uppfattning av magiska och naturliga medel, varvid de magiska medlen mestadels var förbundna med signier och andebesvärjelser, inhämtade genom på olika sätt ingångna förbindelser med djäfwulen och hans anhang.

Hade någon råkat få "hufwudwark", kunde denna lämpligen "fördrifwas" på följande lätt pikanta sätt:

"Låt en oförkränkt piga eller dräng pissa på tröskeln der patienten ligger, uttag så lite ättika och slå på samma ställe och gör af denna jord en deg, smeta den på patientens panna tigandes... det stillar starxt werken."

Tandwark — detta mänsklighetens gissel och tandläkarnas skötebarn — utgjorde heller inget större problem. Man läste helt enkelt bort "tannewärken" med denna formel:

"Jag döfver thig, tannewark, jag binder dig vid hafsens strand som Wår Herre bandt alla oreña andar vid hällfwetesstranden..."

Om rätta sättet "at fördrifwa fråssan" ges följande ordination:

"Omgjorda patientens blotta lif med stora skräppeblad, och när de äro torra och wissna, så bint gröna och färska om igen; gör det 1 och 2 dagar på rad in pso paroxysmo, det förmildrar straxt hettan."

Skulle den fråssajuke emellertid inte tillfriskna av skräppebladen, fick man ta till radikalare medel:

"Tag all hans piss, som han gifwer ifrån sig straxt efter paroxysmen och baka en kaka deraf med mjöl och gif en hungrig hund att äta, så skall du befinna att sedan du gjort det tre gånger å rad, så får hunden källsjukan, men febricianten blifwer frisk."

Till sist låter vi svartkonstboken lära oss hemligheten att vinna på lotteri:

"Tag pänningar, som en hora har tjent sig om en söndagsnatt af manfolk, och sätt in på lotteriet, så winner du."

Tyvärr är det emellertid inte allom gift att kunna dra nytta av detta välvilliga råd. Om "den naturliga svartkonsten och dess beskaffenhet" heter det nämligen i boken:

"At fullgöra och bruka alla dessa konster rätt och i sin fullkomliga widd, så måste man tillita en ande först... Desse andar betjena dem, som äro först upptagne eller rördede vid födelsen af dem, som äro hemlige syndare medelst hor..."

Den, som inte besitter de kvalifikationerna, har sålunda ingen chans — och lika så gott är kanske det...

● PRESSEN SKRIVER . . .

(Forts. fr. sid. 5)

dera dessa motiv, att ta reda på varför vi åter just det vi åter. I en situation med relativt stor individuell valfrihet, sådan som den nuvarande, är det uppenbart att en medveten förändring av befolkningens matvanor endast är möjlig, om man tar i betraktande de motiv, som bestämmer de enskilda människornas handlande. Detta gäller både livsmedelsindustrins tunga artilleri, tidningsreceptspalternas spärrel och de svaga viskningarna från den medicinska verksamhetsgren, som i anglosaxiska länder benämnes "health education" — hälsofostran — men vilken i vårt land lever en blodfattig skuggtillvaro.

Modern syn på partiellt arbetsföra

Byrådirektör Roland Eriksson i arbetsmarknadsstyrelsen gav ett talande exempel på hur man kan samselsätta partiellt arbetsföra. Vi har på vår avdelning tio biträden, sade han. Av dessa är fyra blinda och de övriga har arbetshinder av ett eller annat slag. Arbetet flyter dock utan anmärkning, ty vi fäster avseende vid vad vederbörande kan göra och inte vad de inte kan göra.

(Jämtlands Tidning)

Vi reser ut och tittar på socialvården

II

Vår upptakt i förra numret — att analysera begreppet "Social-Sverige" ur tuberkulosvårdens synvinkel — fortsätter med några intryck av arbetsvårdarnas vardag. När man i en tidning för några år sedan såg rubriken "Sjukvården på toppen — eftervården hasar efter" låg i uttrycket ett försök att visa skillnad mellan den medicinska sidan av tuberkulospatientens situation och den rent sociala. I dag kanske rubriken verkar tillspetsad och man kan heller inte helt instämma med en annan skribent som uttryckte sina farhågor från sin sjuksäng, att han snart skulle skrivas ut och "därute låg samhället som en morrande hund och väntade på honom." Nu har vi i alla fall en arbetsvård, som, efter måttet av hittills i många avseenden snålt tillmätta resurser, söker hjälpa tuberkulospatienter och andra med arbetshinder till systerställning och försörjning genom eget arbete. Det är den sidan av problemet, som vi vill ge en uppfattning om här.

Arbetsvårdspersonalen samlad till överläggning på arbetsförmedlingen i Falun. Här löper alltså trådarna samman från sjukhus, anstalter och institutioner, som har problem med arbetshindrade människor.

Vi befinner oss fortfarande i Falun. Vi ha varit på Högbo sanatorium och fått en inblick i hur dagens medicinmän med många olika preparat och metoder med allt större framgång bekämpar den sjukdom, som i folkmedvetandet fortfarande lever kvar i det dystra ordet "lungrot". I dag ser man emellertid inte så många avskräckande exempel på "storhostans" härjningar. Vi har ett fast grepp om sjukdomen och det finns i regel gott hopp om hälsa och fortsatt aktivitet i folkhemmet utanför sjukhusväggarna, om patienterna får en rejäl chans att börja om på nytt.

Den som bör kunna retuschera den inledningsvis antydda bilden av samhället utanför sanatoriegrindarna, liknat vid "en morrande hund", heter arbetsvårdsassistent Henning Westberg vid arbetsförmedlingen i Falun. Assistent Westberg började arbeta med arbetshindrad arbetskraft redan 1945 i Östersund. Om man jämför med hur det var tidigare har nog arbetsvårdens karaktär förändrats, säger herr Westberg.

Förr tvingades vi av brist på resurser för yrkesutbildning och arbetsträning att släppa ut klientelet på arbetsmarknaden för tidigt i alltför stor utsträckning. Att komma ut i förvärvslivet är naturligtvis målet, men när det gäller svårare arbetshinder och långvarig sjukdom är det viktigt att ge den arbetshindrade fullvärdig trimning för att han skall kunna hävda sig bättre på arbetsmarknaden. Genom arbetsvårdens tillväxt kan man nu trycka starkare på utbildningsfrågan. En snabbkiss av läget för Kopparbergs län visar: 225 arbetsplaceringar, 45 yrkesutbildningar, 13 egna rörelser. Medan vi sneglar vidare mot blankettskåp och statistikens höjder i arbetsvårdens lokaler får vi påhälsning av en av verksamhetens fältarbetare, föreståndare Valter Stålborg från Borlänge. Han har hand om arbetsträningsinstitutet där och skall just återvända. Vi avbryter samtalet för några timmar och följer med på en bilfärd till hans andel i arbetsvårdsbekymren. På vägen ut hinner vi prata åtskilligt

om den märkliga verksamhet, som syftar till att göra folk arbetsföra, arbetsträningen och med den sammanhängande frågor. En föreståndare på ett arbetsträningsinstitut kommer människorna nära, lär känna deras bekymmer och problem och får hjälpa till med lite av varje. Det är inte bara det dagliga rutinarbetet på verkstaden, att ordna med arbetsuppgifter, beställningar, leveranser, den mekaniskdelen i verkstadens skötsel; det viktigaste är ju människorna. Det kan finnas många olika anledningar till att en människa liksom kommer på sidan om arbetslivet; aktivt samhällsarbete. Det kan vara sjukdom, miljösvårigheter och handicap av skiftande arter och svårighetsgrader. Verkstaden i Borlänge vill vara mycket mera än en vanlig arbetsplats — den skall stimulera till arbete och nya tag. Verkstaden är ett viktigt centrum i arbetsvården och där har man, som sagt människorna i närbild. Vi vet alla att livet kan vara ganska svårt ibland, även om man inte drabbas av några

direkt nedbrytande olyckor, och vårt näringsliv och samhällsliv, för att hålla oss till de kollektiva enheterna, blir mer och mer komplicerat. Har man till råga på allt råkat komma på sidan genom sjukdom eller annat hinder kan det vara svårt nog att normalisera tillvaron. På arbets träningsverkstaden i Borlänge — som presenteras närmare i text och bilder på tidskriftens mittuppslag — söker man förmedla arbetslivets rytm och stimulans till dem som kommer dit.

Med arbetstiden kan det bli så och så när man, som Valter Stålberg, skall kуска omkring i bil också, ofta långt ut i periferin för att sköta kontakterna med kunder och beställare, men också en annan kategori, som heter hemarbetare. Han får ibland ta natten till hjälp, då dagen inte räcker till. I förbifarten titta vi in till en hemarbetare, en av de s. k. rörelseidkare, som vi hittade i statistiken över arbetsvården på expeditionen i Falun. Det är en man som via arbetsvården lyckats skaffa sig en egen liten verkstad, där han med hjälp av olika arbetsmaskiner kan ta mot beställningar, snickeriarbeten av olika slag. Nu hämtar vi ett lager av färdigställda arbetsstycken, plockar in lagret i bilen och pratar med rörelseidkaren själv under tiden. Han har ett svårare handicap och kan därför inte tänkas gå ut på en s. k. "vanlig" arbetsplats. Tillkomsten av hans eget lilla arbetshus är en lång historia i vilken vi hoppa över uppgifter av statistisk art, siffror, anläggningskostnader o. dyl., och ägna oss åt den mera principiella sidan av saken. När man lyssnar på hans berättelse hör man att de anslagsbeviljande instanserna ofta ha mycket svårt att sätta sig in i vad en sådan liten rörelse kräver innan den kommer igång, kalkylerna är snäva i förhållande till den levande verkligheten och det blir ofta kostnader som man inte räknat med. Att driva en egen rörelse, det må vara att den rör sig i liten skala, kräver dock mycket av sin man och våra småföretagare i arbetsvårdens regi får nog satsa åtskilligt av egen energi och uppfinningsrikedom utöver vårt samhälles anslagssummor.

*

Vi sitter åter i "arbetsvårdsexpressen", som vi kan kalla bilen, eftersom den är ett viktigt instrument i det flacka landskapet, där det ibland är långt mellan gårdarna.

Vännen Stålberg har utvecklats till en god människokännare under sina år på träningsverkstaden och hans sympatiska inställning till människor han fått sig anförtrodda är stimulerande att ta del av. Han sitter trygg och säker vid ratten som man tycker att en äkta dalkarl skall göra och han klarar samtalet om sin människovårdande uppgifter lika elegant, utan psykologiska ter-

längre söker man nu vidga perspektivet för arbetsvården. Det är viktigt att finna så varierande uppgifter som möjligt i arbetsträningen, att få ett gott grepp om människornas anlag och förutsättningar och bana vägen till en lämplig utbildning eller kanske i andra fall direkt utplacering i lämpligt arbete. För att vidga ramen söker man ge möjlighet till arbeten utan-

Han sitter hemma och arbetar...

Hemarbetet kan hjälpa till att underlätta försörjningen för en arbetshindrad person, som av olika skäl har svårt att finna arbete ute i öppna marknaden eller av medicinska skäl måste sitta hemma. Hemarbetet är ju ofta s. k. deltidarbete, men knappast att rekommendera annat än under alldeles speciella omständigheter.

mer och invecklade begrepp, som kurvorna i det kuperade landskapet. — "Det är viktigt att man vet var fröet till svårigheterna ligger hos en människa", säger han, och berättar om den samtalsterapi, som onekligen måste ingå i en modern arbetsvårdarens metodik. Man måste vinna människornas förtroende — och man får inte missbruka det. En förtroendekris mellan arbetsvårdaren och den hjälpsökande är kanske ibland oundviklig, men man får inte misströsta. Kring verkstaden i Bor-

för verkstaden, att de, som är samsatta där, får bättre kontakt med folk utanför. Det kan ske bl. a. genom olika anläggningsarbeten i verkstadens regi, bl. a. golfbanor och liknande saker. Innan vi tittar på själva huvudanläggningen i Borlänge hinner vi hälsa på hos ytterligare en hemarbetare och för att förstärka uppvakningen följer också arbetsvårdsassistent Westberg, som slitit sig loss från sitt arbetsvårdskansli i Falun, med oss denna gång. Här gäller det inte en s. k.

(Forts. å sid. 20)

De ser främmande människor komma förbi på landsvägen, och nu fram mot sommaren är det ofta sådana som kommer långt bortifrån, ja som kommer ända från staden inåt landet eller ännu längre bortifrån. De tycker att det är roligt att det kommer människor förbi här på deras landsväg. Att det någon gång kommer andra människor än de gamla vanliga; postgubben och fisk-handlaren och de andra som bor här ikring.

Ofta händer det förstås att det inte kommer någon på en lång, lång stund, ja inte ens på flera timmar, och då tycker barnen i betfältet att raderna av plantor som de har framför sig, och som skall rensas fria från ogräs och gallras, är så långa, så långa som själva den långa evigheten. Och att solen rakt över dem väl kunde hitta en annan plats att bränna ner på än just den där de kryper fram, att molnen som ligger vita och ulliga utefter horisonten kunde segla upp på himlen och skänka svalkande skugga, eller att mor snart kunde komma ut och ringa middag i vällingklockan.

Ja, så kan barnen i betfältet tänka medan de kryper fram över sina rader och hackar bort svinmållorna och nässlorna och maskrosorna, som sitter så hårt fast i den torra jorden med sina tjocka rötter. Så kan de tänka medan solen öser hetta över det slokande fältet och den vitdammiga landsvägen. Så kan de tänka medan den stickiga värken kryper in i knäna och bränner som eld över korsryggen.

Ibland vinkar de främmande människorna till dem, och då reser de sig upp på knä och släpper hackorna ifrån sig och vinkar tillbaka, och efteråt är de glada över att någon lagt märke till dem och till och med vinkat åt dem. Detta kan ligga som glädje inom dem en lång bit raden framöver.

En dag händer det att ett sällskap, en man och en kvinna och ett barn som de, stannar ute på landsvägen och går av cyklarna som de ställer mot en av telefonstolparna i dikeskanten, och sen försiktigt, nästan som om de vore rädda för att det skulle ligga ormar gömda mellan de slokande betplantorna, kliver ut på fältet och frågar dem om det är långt ner till kusten.

Det blir Bengt som får svara, för han är äldst, och han säger att det

BARNEN och MÅLAREN

Novell av Arne Broman

Teckningar:
Harald Hammer

är nästan tretton kilometer ner till sjön. Till sjön, säger han, men så ändrar han sig, tar det ovana ordet i sin mun och säger; till kusten, nästan tretton kilometer till kusten.

Åke och Elvina lägger också sina hackor ifrån sig och går i en båge, så att de får stå bakom Bengt som är äldst, fram mot de främmande människorna. De står och tittar på den främmande flickan, som väl kan vara jämgammal med Elvina och de ser hur fina skor hon går med på en vardag, på en vardag mitt i barfotasommaren. Och de ser hur nätt och fin hon är i sin blomliga klänning och de gömmer sina svarta, jordiga händer bakom rygarna och står där och gräver med tårna i den torra, varma jorden som ville de gräva ner och gömma sina egna, jordsvarta fötter. Den främmande mannen tar fram en väska som han bär i en rem runt livet och ur denna plockar han upp en påse och bjuder dem på stora röda karameller, innan han och kvinnan och flickan långsamt går ut till sina cyklar igen.

Barnen på betfältet står kvar och ser dem åka landsvägen ner mot det som de kallade kusten och först då de försvunnit i vägkröken vid kyrkan, stoppar de in sina karameller som klibbat stora, röda rosor inne i deras händer. De slickar bort de röda, syrliga rosorna och går bort till sina hackor och lägger sig på knä över raderna som smälter samman långt borta vid gårdsgården. Långt efter det den syrliga

smaken försvunnit och deras mun-
nar blivit torra och salta igen kan
de undra över flickan som fick gå
med söndagsskor mitt på sommar-
vardagen.

Ungefär en vecka efter detta hän-
der det något som barnen i bet-
fältet skall minnas länge, något som
då och då skall dyka upp och göra
sig påmint åratals efteråt och även
när de inte önskar och inte vill
minnas det.

En dag är det återigen en av de
främmande som stannar ute på
landsvägen och går av sin cykel
som han vårdslöst låter rulla ner i
diket. Men han kliver inte ormrädd
och försiktigt ut i betfältet, utan
går fram och tillbaka ute på lands-
vägen och tittar på det, ställer sig
bredbent vid dikeskanten och skug-
gar med handen för ögonen. Efter
en stund sätter han sig åter på
cykeln och fortsätter bortåt kyrkan.

Barnen ligger och undrar över
den främmande mannen som bar
sig så underligt åt där borta på
landsvägen tills de plötsligt ser ho-
nom komma tillbaka igen, men den-
na gång inte på landsvägen utan
tvärs över kohagen och utan cykel,
men med en egendomlig trälåda
hängande som en väska över axeln.
I renen mellan kohagen och betfäl-
tet stannar han och lägger av sig
trälådan. Efter en stund börjar han
mixtra med en ställning av tunna
träribbor.

Barnen i betfältet kan knappt ta
ett enda tag med sina hackor, så
nyfikna är de. Bengt gissar på att
det är en lantmätare, för precis som
en lantmätarställning är den tunna
ribbgrejen som han sätter upp. Och
det får ju Åke och Elvina tro på,
när nu Bengt som är äldst säger
det. Men riktigt säkra är de ändå
inte, och Elvina är till och med så
dum så hon måste fram och fråga
honom om det kan vara något far-
ligt. Om det kan vara något farligt
med mannen där borta i dikesrenen.

Så kan rädslan ligga där på lur
mitt i all pirrande nyfikenhet.

Men snart märker de ju att den
främmande mannen inte kan vara
någon lantmätare så som han bär
sig åt. Och då han sätter fast en vit
skiva på ribbställningen och sedan
börjar plocka med långa, smala
penslar och olika tuber som han
tar upp ur trälådan, vet de inte alls
vad de skall tro. Åtminstone inte
Åke och Elvina. Inte förrän Bengt,
som ligger en lång bit framför med

sin rad, vänder sig om och skrik-
viskar att det är en målare. Och
knappast då heller, utan detta gör
dem ännu mer ovissa, för aldrig
har de väl sett en målare ge sig
iväg ut på fälten.

Efter en stund måste Elvina fram
och fråga om det verkligen är en
målare, och vad han har här ute i
betlandet att göra.

En frysning får hon först till svar.

— Ingen vanlig målare förstår du
väl. Ingen som halte Berg förstår.
Utän något mycket finare. En tavel-
målare. En sån som målar av skogar
och hus och sjöar på tavlor som
man hänger upp på väggarna i hu-
sen inne i stan.

Då kikar Elvina bort mot den
främmande mannen i andra ändan
av betfältet, och hon grips av en så
svindlande tanke att hon knappt
vågar låta den bli till ord. Men
ändå kan hon inte hålla den till-
baka och så viskar hon mera rakt
ut i luften än till Bengt:

— Tror du att han målar av oss?
Att vi blir med på tavlan?

Vad skall nu Bengt svara på det-
ta. Det är klart att han tror. För
när nu den främmande mannen
målar av betfältet måste väl också
de komma med. När de nu finns
där så.

Detta har väl aldrig Elvina kun-
nat drömma om. Att bli målade på
en tavla som kanske kommer att
hänga på väggen i något av de fi-
naste husen inne i stan.

Hon går tillbaka till sin hacka

igen, ty alltför länge kan man inte
våga låta tiden gå till ingen nytta.
Men innan hon böjer sig över raden
och börjar hacka måste hon tala om
alltsammans för Åke. Så att han
riktigt förstår det. Så att han också
får klart för sig att han just nu
håller på att målas av på en tavla
som skall hänga på väggen i ett hus
inne i stan och som många männi-
skor skall komma att titta på.

Ja, så kan barnen i betfältet
drömtro och detta är inget att
skratta åt.

*

Den främmande mannen står
kvar vid dikesrenen hela förmid-
dagen, och barnen skyndar att hac-
ka sig fram mot honom så att han
riktigt skall få dem med på tavlan.
Och medan de svänger hackorna
och hugger in på den eviga, gröna
ogräsfienden har de detta, att den
främmande mannen står där och
målar en tavla som de är med på,
som en tankarnas goda karamell att
suga på raden framöver. Och de
tänker, att egentligen borde de väl
gå hem och tvätta sig rena och ta
på sig de bästa söndagskläderna.
Och att de hellre borde stå upp,
eller kanske sitta på varsin stol
som på skolfotografiet i stället för
att ligga på knä, så att de kom att
synas bättre. När de nu skall målas
av på en tavla som många av de
fina människorna inne i stan skall
komma att titta på.

Så går timmarna mot middag och
de känner nästan inte alls hur solen

(Forts. å sid. 21)

Vattendropparna

Novell av
Sven O. Bergkvist

Teckningar av
Gösta Kriland

Evert Hansson blev utskriven från Ljusbackens bygdesanatorium på försommaren. Han fick bidrag ur en fond och reste till en stor stad söderöver där de största möjligheter fanns, både när det gällde arbete och kvinnor. Han skulle bli någonting stort där. Han blev anställd på ett bokbinderi där hans uppgift blev att kärra stora, tunga pappbuntar genom smala gångar. Ibland fastnade han och då blev det liv. På kvällarna var han mycket trött, ja, han nästan stapplade när han var på väg hem till hyresrummet.

En dag satte han sej på en bänk och vilade och det var då han träffade flickan. Här var det lugnt och stilla och en del grönska. Solen hade sjunkit bort i himlen men ändå dröjde några glittrande solstrålar kvar i en björk, precis som hade de blivit bortglömda. En fågel kvitterade upp och ner bland löven som om den inte kunde finna ro förrän den lyckats gripa tag i något av det ilande guld. Evert Hansson såg rakt framför sej med svidande blick. En liten vindpust kom fram och torkade lite svett ur hans panna och från hans kinder. Han slöt ögonen för en stund och bara andades och lät sej domna bort.

— Förlåt, sa någon plötsligt alldeles intill. Men vet min herre möjligen om bussen har gått?

Då tittade han upp, vände sej lite åt sidan och fick syn på flickan som satt på bänkens andra ände. Han blinkade ett tag som om han ännu inte var riktigt säker på om han såg rätt eller inte.

— Nää, sa han äntligen. Eller förresten. jag vet inte, jag ska inte åka med den, jag bara satte mej här ändå och...

—Förlåt, sa flickan. Det var inte min mening att störa.

Hans blick dröjde kvar hos henne. Hon var inte gammal, hon var nog yngre än han. Hon var gan-

ska stor och grov, ja, hon var nog större och grövre än vad han var. På huvudet hade hon någon slags skolmössa som såg ganska lustig ut. Det var ett gult märke i den så hon var nog ganska bra studerad. Han hade aldrig sett något liknande märke förut i någon mössa. Den satt platt. Håret var svart och hängde rakt ner. Ansiktet var ganska vackert fast ögonen var otydliga och på något vis suddiga.

— Har jag gjort det så är jag verkligen ledsen, sa flickan. Men det var inte alls min avsikt att störa. Det försäkrar jag.

Han mötte hennes blick och nu syntes den tydligare. Jag hoppas hon blir tyst, tänkte han och försökte skjuta upp sina tunga axlar. Jag sitter här och vilar, tänkte han. Då vill man vara i fred. Men nu måste jag nog stiga upp och gå.

Men han satt kvar.

— Ni har inte alls stört, sa han. Det var roligt att när kom... som man fick prata med.

När han sa prata blev hon alldeles glad och talade om att hon hette Astrid. Hon gick i skolan däruppe på höjden; andra nöjde sig med att

läsa höst, vinter och vår men hon deltog i sommarkurser så att hon snabbare skulle bli klar med sin examen. Hon andades in. Han talade om att han hette Evert. Hon sa att det fanns mycket att prata om och utbyta tankar om. Människorna var ofta så ensamma. Livet, själva livet... var det inte avsett att vara någonting annat, något djupare, riktigare, än vad det för det mesta var?

— Jo, sa Evert Hansson och började svettas och han tittade på skolan och tyckte att den såg mycket underlig ut, ja, den liknade inte alls en skola.

— Varje människa har sina tankar och sina problem, sa flickan.

— Jo.

— Det var roligt att prata med er, konstaterade hon. Vad finns bakom varje öga, varje lövblad?

Han ryckte till som om han plötsligt fått ett slag. Jag måste nog gå nu, tänkte han. Jag har egentligen brått. Jag ska nog gå in till henne jag hyr av... Ja, skulle han det? Hon verkade inte ha något emot det. Hon var ju inte så ung, för-

HÅLLPLATS

stås, och inte så snygg heller, men ändå var det något visst med henne.

— Eller bakom varje stjärna? sa flickan.

— Jo? sa han.

— Kanske en annan stjärna, menade hon. Och en annan stjärna och en annans tjärna och en annan... Och någonstans måste det finnas en upprätthållande kraft, en makt. Tror ni på Gud? Eller vi säger väl du? frågade hon.

— Ja sa han.

— Ja, varför inte... jag kan inte se varför man inte skulle kunna tro på en Gud. Han behöver ju inte ha skägg som i söndagsskoltidningarna.

— Nä.

— Intet är som ensamheten, sa Astrid. I den föds den där känslan, du vet, den där hungern efter nånting annat. Hela jaget ropar efter en punkt, nånting cetralt... och varför skulle inte nånting sånt kunna existera?

— Där kommer bussen nu, sa Evert Hansson och pekade ivrigt på den.

— Jag kan ta nästa, sa flickan. Visserligen skulle jag ha varit hemma till middagen men... Du, vi tänker oss att det regnar, sa hon och drog ner mössan en aning och stirrade på Evert Hansson.

— Jag måste gå nu, sa han förskräckt.

— Vänta lite... Hela tillvaron... är den nånting annat än en liten regnskur i kvällningen?

— Nä... nä, sa han.

— Vi är dropparna... är vi?

— Jo.

— Vi är av samma uppfattning, konstaterade Astrid. Men låt oss gå vidare, föreslog hon. Våra liv, det är alltså färden från skyn och ner emot jorden. Där upplöses vi.

— Det är sant, sa Evert Hansson.

— Är det så säkert? sa flickan. Stopp nu, sa hon energiskt och rätade till mössan. En gång kanske vi blir nya regndroppar... nån annanstans.

— Joo, medgav Evert Hansson. Nu reser jag mej och går, tänkte han. Men han blev sittande kvar.

— Jag måste nog tyvärr gå snart, sa han. Jag har fått jobb på ett bokbinderi och...

— Bokbinderi? sa flickan. Är du bokbindare? Så roligt. Du vet, saken är den, fortsatte hon och blickade sej omkring och sänkte rösten. Jag håller också lite smått på med bokproduktion... jag skriver.

— Jaså, sa han förbluffad och satt tillsammans med en livs levande författarinna.

— Det vill säga... än så länge blir det bara en del dikter, sa hon. Jag ska nog få ut dom så småningom... åtminstone ska dom väl komma in i tidningarna. Den dikt jag nästan tycker bäst om heter Vattendropparna, den har jag redan sänt till ett särskilt bra ställe. Som du förstår så handlar den om människans situation i allt. Jag har också skrivit en sak som heter lögnen men det måste nog bearbetas en aning. Lögnen — den skiljer oss från våra medmänniskor, stänger oss inne bakom våra ensamheters taggtrådsstängsel. Ändå är lögnen på nåt sätt ett livsvillkor för oss eller hur? Alla sanningar är bara konventioner, lögnen kan vara lika sann... och utan den när vi inte fram till oss själva och får aldrig vara dom vi innerst inne är.

Adjö, säger jag, tänkte Evert

Hansson. Men han sjönk tillbaka ner på bänken. Någon buss såg han emellertid inte till hur han än spanade. Annars brukade man ju nästan jämt se sådana.

— En dikt som jag har skrivit handlar om kärleken, sa flickan. Du kommer att bli förälskad i många, påstod hon. Det blir alla.

— Ja, sa han.

— Men det blir bara en du kommer att älska, sa hon.

— Jo.

— Och henne kommer du aldrig att möta, sa Astrid. Det gör ingen, förstår du.

Någon gång måste väl bussen komma, tänkte han. Då går jag min väg med detsamma.

— Den enda du älskar... hon är summan av dina önskningar och henne träffar du aldrig, sa flickan. Så är det för alla. Det måste du komma ihåg så slipper du bli besviken.

— Ja, lovade han.

— Men det är inte lyrik jag framförallt vill skriva, sa flickan. Jag kommer att gå in för prosan. Har du läst Cervantes Don Quijote? Den boken är fantastisk. O, du måste ta och läsa om när junkern av La Mancha beger sej ut för att bli slagen till riddare. Ååå, vilka äventyr, smackade flickan. Och den stackars vapendragaren Sancho Panza, han...

— Där kommer det en buss nu igen, sa Evert Hansson och pekade.

— Å, nu kommer jag ihåg en sak, sa Astrid plötsligt och reste på sej.

(Forts. å nästa sida)

Jag glömde en del saker uppe vid skolan, jag måste gå tillbaka...

— Och jag måste hem, sa han och reste på sej hastigt.

— Det var roligt att träffas, sa flickan. Vill du fortsätta att utbyta tankar omkring dom här sakerna så kan du kanske se mej här nån annan dag, sa hon.

— Tack, sa han och drog en lätt-nadens suck och tänkte: nu måste jag skynda mej hem och träffa henne som verkligen finns och som man kan prata med och förstå vad hon säger. Man kan se djupt ner i hennes ögon, de är vackra, och hennes midja och hennes bröst och...

— Hej då, sa flickan och vinkade åt honom där hon gick uppöver mot den vita, underliga skolan.

— Hej, sa han och ökade ut stegen.

Men han kunde inte gå in till henne han hyrde av, därför att hon hade fått främmande av en skolkamrat. Han var försäljare, han blev kvar många dagar och nätter. Evert Hansson gick varje dag till sitt arbete i bokbinderiet där han skulle bli något stort så småningom. Han kärrade papp genom smala gångar och ibland fastnade han och då blev det liv och skrik. Han blev allt tröttare och tröttare. Ibland när han gick hemöver tog han vägen förbi skolan men han såg henne inte och det tyckte han var bra. Men senare, när det konstaterats att han var sjuk på nytt, ville han gärna träffa någon och prata med och han satt länge och väntade på bänken vid busshållplatsen. Men hon kom inte. En dag gick han upp mot skolan och granskade den lite närmare. Plötsligt kom en man och han frågade denne om ingången till skolan; han kanske kunde kika in och titta lite.

— Psykiatriska sjukhuset, menar ni väl? sa mannen.

Han förstod inte ordet och skyndade därifrån. Allt eftersom dagarna gick tyckte han allt bättre och bättre om Astrid, hon var en kvinna i en stor stad som man kunde prata med, men han såg henne aldrig mer. Han satt ofta på bänken. Det var nog som hon sa, människorna var vattendroppar på väg från en sky någonstans. Var och en för sej. Han såg henne inte. Han gick hemöver tveksamt och utan större vilja. Henne han hyrde av hade förlovat sej med skolkamraten. Det tyckte han gjorde detsamma.

● VI RESER UT OCH TITTAR...

(Forts. fr. sid. 13)

rörelseidkare i vanlig mening utan en hemarbetare, som utför några enklare tempoarbeten med hjälp av en förhållandevis enkel maskinutrustning. Det är detaljarbeten för den elektriska industrin och mannen, som är i femtioårsåldern, verkar ha krafter för betydligt större saker än de små, långsträckta paket han staplar upp på soffor och bänkar i ett av vad vi kan förstå f. d. kök med järnspis. Av samtalet framgår att han haft tuberkulos och att han gärna tänker sig istånd till andra uppgifter, t. ex. en vaktmästarbefattning, men det får väl hälsan och framtiden avgöra. Principiellt sett blir man inte så förtjust i dessa hemarbeten, men där andra möjligheter saknas är det dock arbete och inkomst för många. Det större perspektivet, den öppna marknaden och arbetsmiljöns stimulans, bör stå som huvuduppgiften i arbetsvården. Många arbetshindrade är mer än andra i behov av dessa kontakter med andra människor.

*

Så kan vi sluta cirkeln och fortsätta det påbörjade samtalet med arbetsvårdsassistent Westberg i Falun. I egenskap av arbetsvårdens cheftjänsteman i Kopparbergs län, har han hand om trådarna till olika utlöpare i geografin, sjukhusen, där läkare och kuratorer förmedla kontakten till patienterna, arbetsträningen, som har sin central i Borlänge, anordningar för yrkesutbildningen och så förstås näringslivet och arbetsplatserna. Arbetsvården har tillgång till en egen läkare, dr Karl Bergh., som står tjänstemännen tillhanda i förekommande fall, såväl i Falun som Borlänge. Vi titta på en blankett med inledande ingress: "Hjälplblankett för uträkning av utbildningsbidrag enligt normerad behovsprövning". Detta studium kompletteras med en lektion om grundbidrag, hyresbidrag, familjetillägg, bantillägg osv., men vi lämna denna detaljriktighet åt sitt öde och håller oss till de stora utvecklingslinjerna. Utbildningskurser för partiellt arbetslösa av olika kategorier finns bl. a. inom det egna länet i Näs Kungsgård, som tidigare lär ha varit jaktställe för Erik XIV:s beryktade rådgivare Göran Persson. Nu befolkas stället av bilmekaniker och reparatörer in spe och kunga-

idyllen har förvandlats till yrkesutbildningsanstalt efter näringslivets växande behov och krav. På tal om lämpliga yrken för partiellt arbetslösa följer man inga strängt uppdragna linjer, även om man naturligtvis vid bedömandet har arbetshindret i sikte. Den naturliga efterfrågan på arbetskraft får här liksom annars reglera utbildningen. Att många går till exempelvis metallindustrin har samband med den på grens växande behov av arbetskraft.

Vi hinner även med en snabbinspektering av en nystartad skyddad verkstad i Falun för svårare arbetshindrande och det kan så vara lämpligt att dra ihop våra intryck till några korta reflexioner. Vi ha sett glimtar av en människovård i vardande, där även en svårt arbetshindrad skall få en möjlighet att känna den gemenskap som ligger i arbetet, känslan av att göra rätt för sig och göra en insats. Denna strävan till klassutjämning mellan arbetande och understödstagare, mellan vårdare och vårdtagare, ligger liksom i luften efter en sådan här snabbresa i dagens "Social-Sverige". När man sedan erfar att resultaten redan visar betydande tillskott av skattebetalare, som förut tårt på socialhjälpanslag och anstaltspengar sjukvård och annat kostnadskrävande i socialbudgeten, tycker man nog att det inte behöver råda någon större tvekan om att bygga ut arbetsvården ur försöksverksamhetens seglivade tveksamhet till en reell verklighet i hela vårt land.

S. H.

DET ÄR SERVERAT

— En sän tur, min herre, det var den sista portionen svärdfisk!

Redigerat av
A. HILDEBRAND

EN KORRESPONDENSTURNERING

mellan olika sanatorier har vi tänkt anordna under det kommande året. Av egen erfarenhet vet vi, att det på våra sanatorier finns många schackintresserade. För att tillgodose deras intressen och erbjuda dem ett trevligt och spännande tidsfördriv, ämnar vi starta en turnering per korrespondens sanatorierna emellan. Just f.n. pågår ett schackparti mellan Läns-sanatoriet, Uttran och sanatoriet Fur i Saleboda, som vi så småningom tänker återge med kommentarer.

Nu måste man beräkna, att en korrespondensturnering tar i anspråk sina 7-8 månader och knappt kan skötas utan avbrott av en spelare. Därför kommer tävlingen i fråga att gälla konsultationslag — s.k. "team" av ett valfritt antal schackspelare från varje sanatorium. Efter inkomna anmälningar tänker vi bilda grupper med 4 sådana team, som kommer att spela mot varandra ett parti. Varje sanatorielag kommer alltså att samtidigt ha tre partier på gång.

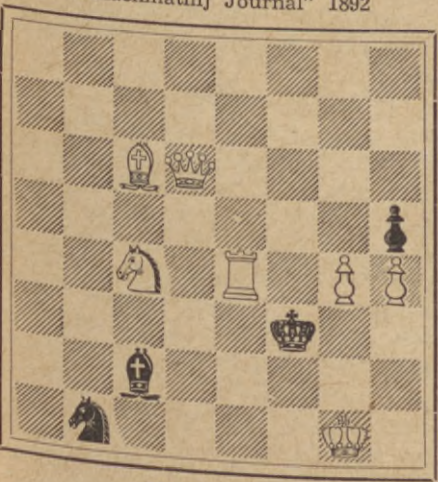
Under sådana förhållanden har det ingen betydelse om någon av spelarna i teamet lämnar sjukhuset, ty det finns alltid några kvar (eller några nya spelare) som kan fortsätta partierna. Skulle intresset för våra turneringar bli stort, så kan de anordnas i framtiden i form av en speciell serie med olika grupper. Vi tänker även be Sveriges Schackförbund att främja vår aktion genom att ställa till vårt förfogande en del schacklitteratur, som vi sedan kan dela ut i form av priser till de framgångsrikaste lagen.

Alla upplysningar om turneringen lämnas via vår schackred. A. Hildebrand, Postfach 176, Uppsala. Även anmälningarna till tävlingen bör lämnas under samma adress och torde ingå före den 25 februari.

PROBLEM

av A. Galizkij

"Schachmatnij Journal" 1892

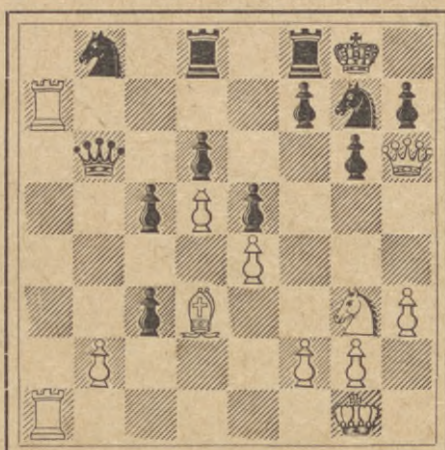
Matt i 2 drag

Dagens problem, som är författat av den ryske problemkonstnären Galizkij är av det lättare slaget, men icke desto mindre ett mycket estetiskt alster. Vi överlåter åt våra lösare att knäcka nöten och upptäcka alla tjugiga varianter. För kontrollens skull återger vi den rätta lösningen på sidan 24.

LÄR DIG KOMBINERA!

Under denna rubrik vill vi presentera en kombinationsglimt ur partiet mellan Ståhlberg och Andersson, som spelades i en match år 1934.

Andersson

Ståhlberg

Ståhlberg, som förde de vita pjäserna, var vid draget. Det vita tornet, som har trängt in på a7, ingriper visserligen inte omedelbart i händelsernas gång, men det är inte desto mindre dess placering som möjliggör följande kombinationsvändning:

1. Sg3-f5! g6x5
- Även Sh5 vinner efter 2. Se7†, Kh8. 3. Sxg6† osv.
2. e4x5 — —
- Nu förhindrar tornet på a7 paraden f7-f6.
2. — — e5-e4
- Svart försöker åtminstone eliminera hotet Ta4.
3. Ld3xe4 Sg7-e8
- På Sd7 följer Txd7! och f6 och på cxb2 avgör genast f6.
4. f5-f6 Se8xf6
5. Dh6-g5†! uppgivet
- ty på 5. —, Kh8 följer 6. Dxf6†, Kg8. 7. Dh6.

NY BOK AV STÅHLBERG

Strax före jul utkom på Forums förlag en ny spelöppningsbok av stormästaren Gideon Ståhlberg under titeln: "Modern spelöppningsteori i schack". Boken utmärker sig för att vara mycket noggrant utarbetad och de flesta spelöppningsvarianterna är verkligen up to date. Dessutom är spelöppningsregistret mycket stort och t.o.m. många mindre vanliga gambit-spelöppningar får en kortfattad men fullt tillräcklig belysning. Onekligen är verket i fråga den värdefullaste spelöppningsteoriboken på svenska. Den kan varmt rekommenderas till alla spelare — från nybörjare och ända upp till landslagsklassen.

● **BARNEN OCH MÅLAREN...**

(Forts. fr. sid. 17)

bränner och hur nässlor och tistlar sticker för den svärm av glada tankar som slår kullerbyttor inom dem. Och när vällingklockan hemma på gården klämtar middag tycker de att den, som alltid annars är så sen av sig, kommer alldeles för tidigt. Kommer och förstör. För om nu inte målaren fått dem riktigt färdiga, och om han inte har tid att vänta medan de är hemma och äter middag. De ligger en stund kvar på knä och vet inte riktigt vad de skall göra. Elvina och Åke tittar på Bengt, och Bengt vänder sig om för att se om far är ute i hålet i oxelhäcken för att se efter dem än. Efter en stund säger han, att det väl i alla fall är bäst att de ger sig av hemåt. Målaren har väl annat att måla den lilla stund de är borta. Himmeln eller fältet eller träden bakom.

Men innan de går skall de väl i alla fall titta på tavlan, menar han.

Om de nu vågar det. Så att han inte blir arg, undrar Elvina.

På något så dumt kan man inte svara, tycker Bengt. Och så går han före och Åke och Elvina efter bort mot målaren. De går tysta i rad och tar en stor bäge så att de kommer bakom målaren. Och målaren nickar godmodigt emot dem och hela tiden visslar han medan han sätter fläckar på tavlan med sina långa, smala penslar.

De tre barnen står där bakom honom och stirrar på tavlan, och de ser det som skall vara betfältet bölja som gula och gröna vågor, och himlen bölja som blå och vita vågor och mitt i himlen solen gunga som ett stort, rött metarflöte. Men det som de hela tiden stått och letat efter ser de inte, och de står där och anstränger ögonen för att någonstans i det gula och gröna hitta sig själva.

När de går tillbaka över fältet känner de hur samma sugande gråt växer upp inom dem som den kväljen i vintras då de var på väg till handelsboden och tappade kronan i snödiket vid kyrkogårdsmuren och inte kunde hitta den igen.

Men Bengt, som tror att han kan lögna bort sin gråt, vänder sig häftigt mot Elvina och skriker:

— Å du som va så djävla dum så att du trodde nån brydde sej om å stå å måla av oss...

EN SKÅNSK ÄVENTYRARE

Lennart Kjellgren
pratar med
Axel de la Nietzsche

Foto: Författaren

"...jag hade kommit till Argentina och fått jobb på en boskapsransch, där vi var fem man till att vakta cirka 20.000 kor. Vid regementet i Kristianstad hade jag lärt mig att rida, men jag kände mig en smula svag i knäveckan, när basen sa åt mig, att jag skulle ta en häst själv ur flocken av 1.200 halvilda hästar. Det gick emellertid bra, och jag stannade kvar, och hade det på det hela taget ganska hyggligt. Kamraterna var bra. På julafton lärde jag dem att dricka äkta svensk kaffegök. En dag kom en av pojkarna till mig och sa att han skulle resa bort. Då han inte kunde ta sin hustru med sig, erbjöd han mig att jag skulle få köpa henne för femton pesos. Ja, man får ta seden dit man kommer, så vi gjorde faktiskt upp affären sen jag prutat lite. Det köpet fick jag förresten ingen anledning att ångra."

Berättare är Axel de la Nietzsche, vittberest skånsk globetrotter, äventyrare och charmerande storljugare. Numera är han bosatt i Immeln någon mil norr om Kristianstad, mitt i hjärtat av den bygd som genom honom fått namnet Stenbäraland. Det är även Harry Martinssons bygd, den som han beskrivit i "Där näss-

lorna blomma" och andra självbiografiska verk. Naturen här är allt annat än traditionellt skånsk. Våldiga skogsmarker utbreder sig över backar och höjder, där åkerjorden har trängt om livsrummet och där flyttblocken ligger gråa och orubbliga mitt i böljande sädesfält. Här och där vittnar djupa sår i naturen om den stenbrytning som pågått och fortfarande bedrivs här i den svarta granitens bygd.

"Svart granit" är också namnet på den kulturhistoriska skildring av hembygden, som Axel de la Nietzsche skrev sedan han slutat att befara världshaven strax före sista världskriget. Då hade han kommit i hamn för att stanna, och ödet ville att han kom att tillbringa sin ålderdom ett par kilometer från den plats där han föddes. Själv vill han gärna se det symboliskt. Efter en mansålders strävan och jagande efter vind blir resultatet en återgång till vad som var en förhoppningsfull början . . .

Vi har slagit oss ner i en glänta i skogen och Axel de la Nietzsche berättar. De många åren i utlandet har inte påverkat talspråket. Även när berättelserna handlar om äventyr i fjärran exotiska länder återges de

på ren och oförfalskad göingska. Med livliga gester och glimten i ögat förtäljer han den märkeliga historien om när han träffade Mussolini.

— Jo, det var så att jag hade jobb som servitör på ett hotell i Schweiz. Bland mina kamrater fanns även en viss Benito Mussolini, en oförarglig själ och en glad gynnare. Vi hade mycket trevligt tillsammans, och han anförtrorde mig en gång stolt att han kunde en svensk visa. Tyvärr kunde han bara inledningen och nu undrade han om inte jag kunde lära honom resten. Och så gnlodade han, inte särdeles vackert. "Amanta, Amanta vat änker fu på..."

Jag kunde faktiskt resten av visan, som emellertid absolut inte lämpar sig för återgivning, den är i alla ra högsta grad oanständig, men då jag visste att han inte begrep orden tyckte jag inte att jag gjorde något orätt om jag lärde honom den. Men jag ångrade mig när Benito dagen efter med hög röst stämde upp visan i sin helhet i den fullsatta lokalen. Anledningen till hans sångliga utsvävningar var nämligen den att han ville sjunga en svensk visa till ära för ett svenskt sällskap, som befann sig i lokalen. När man därefte

försökte leta rätt på den svenske servitören för att även han skulle hälsa på sällskapet var denne emellertid oanträffbar...

Den gode Benito hade vid denna tid inte alls några planer på att bli en ny Nero. Han tog dagen som den kom, och var snäll och hjälpsam. Jag minns att han då och då bjöd mig på kaffe på sängen. Jag blev mycket förvånad, när jag några år senare läste om hans bedrifter. Det var svårt att tro att det var fråga om en och samma person. Jag skrev ett brev till honom för att få klarhet i saken, och, trots att tiden nog vid det laget var honom betydligt dyrbarare än när vi var tillsammans, fick jag ett hjärtligt svar, där han beskrev sin väg mot ärones höjder. Någon ytterligare kontakt blev det emellertid aldrig.

Minnena tränger sig på i en lång och brokig räckta. Vad allt har inte hänt sedan Axel de la Nietzsche någon gång vid tiden strax efter sekelskiftet lämnade den skånska fädernebygden för att slå sig fram ute i stora världen. Det blev en hård match från början, men den skånske äventyraren hade ett härligt vikingalygne, som inte lät sig besegras av motgångar och förtretligheter. Ibland blåste medgångens vindar, och då umgicks Axel de la Nietzsche med den internationella litteraturens stora namn, sådana som Jack London, för att nämna ett bland de många. Så kom nedgångsperioder då hans tillvaro gestaltade sig helt anorlunda. En tid var han statist i Hollywood, och långa tider drog han genom det amerikanska landet i sällskap med stora skaror tillfällighetsarbetare. Hela tiden skrev han ner sina erfarenheter, och en bok kom ut i Amerika. "Bill äventyraren" hette den och den innehöll även en del självbiografiskt stoff.

Nu har han slagit sig till ro. På senare tid har ohälsa bundit honom vid sjukbädden, men fortfarande skriver och berättar han om sitt händelserika liv i tidskrifter, och för någon tid sedan även i radio. Förutom skildringarna på prosa skriver han även dikter och visor i Evert Taube-stil om möten med mörkögda seniorer i Mexiko eller andra sydliga nejder. Axel de la Nietzsche är en färgrik person som upplevt mycket. Och där upplevelserna inte räckt till har han fyllt på ur sin rika fantasivärld. Kanske en diktare...

Lennart Kjellgren

SIEVERTS

TVÅAUTOMATER

i hygienens tjänst

Sieverts tvåautomat användes i allt större utsträckning inom våra sjukhus, industrier och i offentliga tvättrum. Användbar både för flytande tvål och desinfektionsvätskor.

Sieverts tvåautomat har patentsökt tryckventil med liten kontaktyta som reducerar smittorisken till ett minimum.

AB MAX SIEVERT, SUNDBYBERG

Prästgårdsg. 9. Tel.: 28 25 30. P. O. B. 55

Filial: Norra Larmg. 11-13. Tel.: 13 15 20 Göteborg

NALLAR EMELLAN

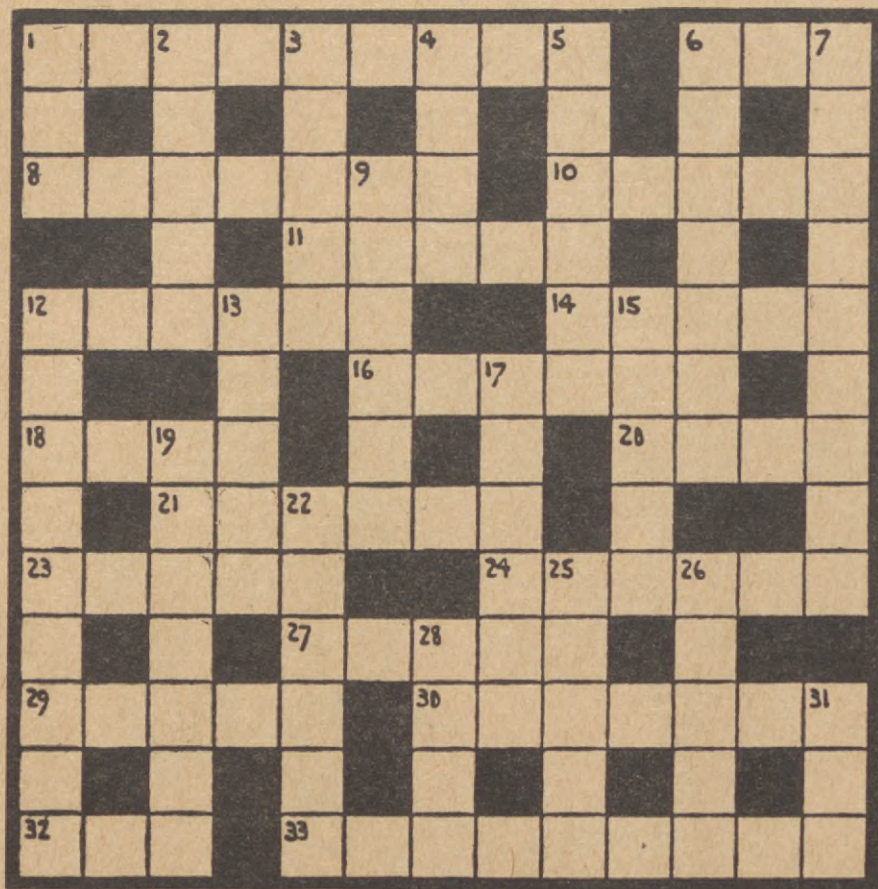
— Om det kommer någon björn — säg att jag inte är hemma!

I REKORDTIDER

— Vad tittar du egentligen efter?

KORSORD nr 2

VÅGRÄTA ORD

1. Vårt hem på gatan. (9)
6. Kommer en att tänka på lutning. (3)
8. Marco Polo. (7)
10. Läkaren: — Av fem sådana här operationer lyckas i regel bara en. Men ni kan vara lugn, för alla de fyra föregående ha misslyckats. (5)
11. Prästerna har sin speciella. (5)
12. Ta på. (6)
14. Bli flygmaskinens vingar, när den i högre rymder svingar. (5)
16. Händer kanske före ett dödsfall. (6)
18. Bildas av två cirklar. (4)
20. Skönt att få göra ibland. (4)
21. Postens horn. (6)
23. Bör helst vara jämnt. (5)
24. Mindre ort i Allahs hägn. (6)
27. I engelskt eller amerikanskt magasin. (5)
29. Blad ur rikemans bok. (5)
30. Läses med löje. (7)
32. Skötsel. (3)
33. En proletär bakom guldkrogens kullisser. (9)

LODRÄTA ORD

1. Rustibuss. (3)
2. Läks ganska fort. (5)
3. Högröstad herre. (5)
4. Får man säkert höra i kapell. (4)

5. Die dummen Schweden! (6)
6. Ger extrajobb på vintern. (7)
7. Stor liten. (9)
9. Goja. (6)
12. En blomma vars namn fullt täcker dess utseende. (9)
13. Sylt. (5)
15. En hög ung dam. (5)
17. Pontius Pilatus. (6)
19. Finns i all propaganda. (7)
22. Nej! (6)
25. Bör man inte sätta tro till. (5)
26. Symboliseras av ullsaxar. (5)
28. En skrivbordsprodukt. (4)
31. Rum med kokvrå. (3)

Tävlingsregler

Lösningar till korsord nr 2 skall vara Status Redaktion, Kocksgatan 15, Stockholm, tillhanda senast den 10 mars 1956. För att komma med i prisbedömningen måste tävlingsförsändelse vara märkt "Korsord nr 2". Glöm ej att tydligt ange namn och adress. Två priser, ett på tio och ett på fem kronor, utdelas.

Lösning och pristagarnas namn meddelas i Status aprilnummer 1956.

Julpristävlingen "Det stora varuhuset"

hade samlat många deltagare, som med all berömvärd energi sökt avslöja de mystiska julklappsköparna. Visst hade Gösta Knutsson den här gången med en del finter lurat åtskilliga tävlande på vilospår, men det totala slutintrycket — at svenska folkets intellektuella standard gått uppåt — utplånas inte av de finurliga fäl-lorna. Att Bellman är en herre som lätt kan förväxlas med en viss trubadur i vår egen tid avslöjas vidare av tävlingssvare som i övrigt bjöd på många fyndiga inpass till den klassiska julhandeln. Nu är i alla fall julhandeln avslutad och här presentera vi de namnkunniga köparna:

1. Guden Tor.
2. Carl Michael Bellman.
3. Napoleon I.
4. Frederik IX av Danmark.
5. Winston Churchill.
6. Karl XII.
7. Selma Lagerlöf.
8. Hermes (Mercurius).
9. Askungen.
10. Ludvig van Beethoven.

Pristagare

- 1:a pris 100 kr, Ulf Cederlund, Öster-gat. 5, Skanör.
 2:a pris 50 kr, Ruth Åkerblom, Hägerstenvägen 165 B II, Hägersten.
 3:e pris 25 kr, Eva Nelson, Hälsovägen 38 A, Hälsingborg.
 4:e pris 15 kr, Signhild Pettersson, Brännkyrkagatan 39 III, Stockholm Sö.
 5:e pris 10 kr, Aslög Gyberg, Högbergsgat. 15 I, Stockholm Sö.
 6:e—8:e pris Status under ett år er-hålla: Lennart Ringstedt, Drottninggatan 32 B, Västerås, Valborg Bengtsson, Nobelvägen 109 A, Malmö, och Thure Lindbergh, Ungmästaregatan 57, Göteborg N.

—◇—

Lösning till Julkorsordet

VÅGRÄTT: 1. Jäktade. 5. Glögg. 8. Lu-tad. 9 Charmör. 10. Lierats. 12. Barra. 13. Aska. 15. Snigel. 17. Ostörd. 19. Flor. 21. Invit. 23. Skinkan. 26. Diskret. 27. Kane. 28. Letat. 29. Doppare.

LODRÄTT: 1. Julöl. 2. Kotteri. 3. And-ra. 4. Excess. 5. Gnabbas. 6. Ömmar. Gurmand. 11. Tall. 14. Kork. 15. Svinde. 16. Efteråt. 18. Ölkanna. 20. Osotad. 21. Visit. 24. Inköp. 25. Nalle.

Pristagare: 1:a pris 25 kr, Carin Eds-berg, Pontonjergatan 15, Stockholm.
 2:a pris 15 kr, Jarl Persson, c/o As-sarson, Haraldid 30 B, Hälsingborg.
 3:e pris 10 kr, Margareta Johanson, Fabriksgatan 8, Kungsbacka.
 4:e pris 5 kr, Aina Gustafsson, D-Hjorts gata 1 A, Göteborg C.

Schacklösning!

Lösningen till problemet av A. Galizki. 1. Lc6—a4! Ett effektivt inledningsdrag med den mycket eleganta huvudvarianten: 1. Lx4, Lx4. 2. Ld1 matt. Men även de övriga varianterna skäms inte för sig

KINESISKA FABLER

Den vise mannen och rudan

Den vise mannen vandrade vägen fram och hörde plötsligt någon ropa hans namn. Den vise mannen såg sig omkring — men där fanns ingen. Men så tittade han ned och upptäckte då en ruda, liggande i det vissnade gräset.

— Du ropade på mig? undrade den vise mannen. — Vad vill du?

— Jag är född och uppväxt i Österhavet, svarade rudan. — Och här kan jag inte leva länge utan vatten. Rädga mig! Skaffa fram åtminstone en hink vatten!

— Gott, sade den vise mannen. — Jag är just på väg söderut för att träffa min vän fursten. Jag ska absolut be honom sända hit vatten ur västra floden...

— Men mitt liv hänger på ett hår, invände rudan. — Det enda som kan rädda mig nu är en hink vatten. Innan vattnet från floden hunnit hit kommer jag redan att ligga på disken för torkad fisk.

Spjuten och sköldarna

För mycket mycket länge sedan var det en vapenhandlare som sålde spjut och sköldar. När det kom någon kund till honom för att köpa en sköld så sade han:

— Mina sköldar är mycket goda och starka. Inte ens det mest fruktansvärda spjut kan tränga igenom dem!

Men om där kom någon som behövde ett spjut så sade han:

— Ja sådana här välgjorda, ypperliga spjut har inte sin make. De är både starka och spetsiga. Inte ens den allra starkaste sköld kan ge skydd mot dem!

Nu var där en man som länge och väl stått och lyssnat på vapenhandlarens beröm över sina varor. Men inte längre kunde hålla tyst utan frågade honom:

— Men vad sker om ett av dina spjut träffar en av dina sköldar?

Ja, vad skulle väl vapenhandlaren svara därpå!

Eldsvådan

Li Sahn hade en dålig ugn i sitt hus. Eldslågor och hela kärvar av gnistor slog ut ur ugnen, bredvid vilken vanligtvis låg en hög bråte.

En klok man rådde honom att göra om ugnen och avlägsna högen av bråte från ugnens närhet. Men Li Sahn lyssnade inte till detta råd.

Så flög en vacker dag en gnista från ugnen och antände högen med bråte. Snart var hela huset i ljuvan låga. Lyckligtvis kom grannarna till undsättning och lyckades släcka elden.

Li Sahn, som aldrig ville häfta i skuld till någon, lät slakta en gödkalv och inbjöd alla dem, som hjälpt honom släcka, till gästabud. Det var endast den granne, vilken tillrätt honom reparera ugnen, som inte fick vara med på gästabudet.

Efter kalaset vände sig en av gästerna till värden och sade:

— Om du i tid hade åttlytt det goda rådet så hade du undgått både eldsvådan och utgifterna för detta gästabud. Men varför är då inte den man inbjuden hit, som gav dig detta goda råd?

Fågeln och musslan

En mussla hade krupit upp på stranden, öppnade sitt skal och låg och värmdes sig i solen. Men så kom en fågel från någonstans för att fiska i floden och högg näbbet i musslan. Musslan slöt då genast sitt skal kring näbbet och höll det fast.

Fågeln kunde nu inte dra ut näbbet och musslan kunde inte återvända till vattnet. Då sade fågeln:

— Det blir inget regn i dag och inte i morgon heller. Du ska inte inbilla dig att du kan bli vid liv;

— Ja i dag släpper jag inte taget, inte i morgon heller! svarade musslan. — Det är nog lika så gott att du bereder dig på att dö.

Och de grälade, men ingen ville släppa den andra. Då kom en fiskare och tog dem båda två.

Tigern och räven

Tigern hade fångat upp en räv i en bergsklyfta och ville äta upp den. Men då sade räven:

— Vill du äta upp mig? Hur vågar du? Vet du då inte vem jag är? Jag är sänd av Gud att härska över alla fyrfotingar. Om du vågar dig att äta upp mig så bryter du mot Guds påbud och då kommer svåra olyckor att drabba världen.

Tigern lyssnade häpen på räven. Han visste inte hur han skulle göra. — Gott, låt oss ge oss iväg härifrån tillsammans och du skall se hur alla djur darrar vid min åsyn!

— Gott, låt oss se! medgav tigern.

Vid åsynen av tigern och räven tog alla vilda djur till flykten och försökte gömma sig var helst de kunde. Det var endast tigern, som var tveksam om vem de var rädda för.

Den otålige bonden

Det var en gång en bonde som sått ris på sin jordlott. Men bonden var en mycket otålig man. Han gick ofta ut på fältet och tittade på sitt ris men tyckte alltid att det växte då alldeles för långsamt. Så en gång beslöt han försöka hjälpa riset växa fortare. Han drog upp varenda planta ett litet stycke och arbetade därmed hela dagen så att han nått och jämt orkade släpa sig hem på kvällen.

— Oj oj oj! Vad jag har arbetat i dag! sa han när han kom hem. — Men så kommer också riset att växa fortare nu.

När sonen hörde detta sprang han så fort han kunde till fältet. Och vad fick han se? Alla risplantorna slokade mot marken...

Hur bonden fångade harar

Det var en gång en bonde som var på väg till fältet för att arbeta. Som han gick upptäckte han plötsligt en hare, som rusade förbi honom och i språnget råkade han stöta mot ett träd och bli liggande livlös.

Bonden blev mäktat förvånad och tog tacksamt tillvara denna gåva från ovan. Sedan den dagen rörde bonden inte längre spade och hacka. Fältet kunde gärna växa igen av ogräs! Han satte sig under trädet för att invänta nästa hare. Bonden tänkte sig att på det sättet, utan minsta bekymmer och besvär kunna samla massor av harar.

Men tror ni att ens en enda liten hare till råkade stöta mot samma träd?

STOCKHOLM**JUTELUMP**

Säckar och juteväv köpes. Fördämningsmattor, cisterner, sand- och torkgaltar säljas. Koksgrutor, Järnbalkar och Plåt.

A. JÖNSSON & C:o

Timmermansgatan 47 - Stockholm
Tel. 43 03 59, 43 63 83

Svenskt Papper Aktiebolag

Sveavägen 98, Stockholm

Alla slag av papper för tryckerier

Specialitet:

Tryckpapper för böcker och tidskrifter - Broschyromslag

IFA ETT NAMN ATT MINNAS

då det gäller porträtt- och interiörfotografering, förstoringar m. m.

Drottninggatan 114 A — STOCKHOLM
Telefon 31 19 82

BODEN**Kommanditbolaget****BETONG**

SANDER & C:o, Hednoret

Telefon Boden 650 16

LULEÅ**LULEÅ KEMISKA TVÄTT**

Smedjegatan 24 Telefon 1466

LULEÅ**KEMISK TVÄTT — ANGPRESSNING**

Ring Ni, så hämta vi!

Brunnsborrningar

utföras av

Borrförman H. BJURSTEN

Box 524 - LULEÅ - Tel. 131 91

LULEÅ**AB Luleå Bryggeri**

Tel. 13 440 — LULEÅ

NYKÖPING**AB Nyge-Verken**

Hemgårdsvägen 10

Tel. 4200

TORSÅS**KÖKSVÄXTFRÖSAT**

best. av nedanst. populära och lättodlade sorter. Fröportionerna äro i färg med odl. anv. 1 Blomsterlön, 1 Klockranka, 1 Ipomea, 1 Buskluktärt 20 cm hög Nyhet, 1 Maurandia, 1 Mimosa "Rör mig ej", 1 Passionsblomma o. 1 Thunbergia till end. kr 3:50 fraktfritt mot postförskott. Returrätt. Rekvirera direkt från: AB BERNHARD ANDERSSONS FRÖHANDEL-TORSÅS

Dessutom erbjudas Amaryllis lökar storl. 25 cm — röda, rosa o. strimm. kr 5:75 pr st. 3 st. o. däröver portofritt.

KÖP**SOLSTICKAN****Viggo Berck Aktiebolag**

EXPORTÖRER & AGENTER

Sågade och hyvlade trävaror, lådbräder, snickerier, wallboard, plywood, träull.

Tunnelgat. 12 STOCKHOLM Tel. 1019 50, 11 94 50

Moderna tapeter i största urval

Reglands Tapetmagasin

Gust. Ad. Torg 45 Malmö 29 600

ENGSTRÖMS

Förgyllda PENDYLER såväl antika som nya

GULD-UR

HEDERSPRESENTER

10 HAMNGATAN 10
Telefon 10 91 37 - 20 26 00
STOCKHOLM

GEFLE METALLGJUTERI

SVEN G. DAHLQVIST

Upplandsgatan 9, Box 251 Telefon 144 99
GÄVLE

Utför metallgjutgods i alla rödgodslegeringar i styckevikter upp till 600 kg.
Lagerbussningar alltid i lager.

BEGÄR OFFERT.

STOCKHOLM

Butiker i alla stadsdelar
Telefon växel 44 97 00

Gynna
svensk industri

ARBETSGLÄDJE

Uppmått och färdigförpackat material för flättningsarbeten av olika slag såsom kakfat, serveringsbrickor, blomkorgar m.m. Populära och lättsålda modeller, begärliga på den öppna marknaden!

Rekvirera fullständig katalog

Vårt arbetsmaterial tillverkas och förpackas av sjuka och partiellt arbetsföra vid Arbetsträningsverkstaden vid Värnhems Vårdhem i Malmö. Vi vänder oss till sjukhus och vårdanstalter för att i samarbete med arbetsterapien ge *sysselsättning* åt sjuka och partiellt arbetsföra.

Två exempel ur vår katalog

HOBBYMATERIAL

Pilgatan 9, Malmö Tel. 163 94
Arbetslokaler: Värnhems Vårdhem, Malmö

KLOSTERS
FABRIKER K/B
JÖNKÖPING

Tillverkning av takpapp

J. HEDMANS
Litografiska Tryckeri

Eft. LISA KRUSE

Specialitet:

Reklam-,

Emballagetryck m. m.

Box 690 A — GÄVLE 1 — Tel. 228 92

Nu sätter man upp SM stängsel av lättmetall

... både HÄR

SM stängsel — lättmetallstängsel från Metallverken — monteras nu upp runt om i landet. Bilden till höger visar en del av stängslet kring Nynäsbensins nya raffinaderi i Göteborg. Totalt har här uppmonterats 2.700 m². Entreprenör: O. S. Haglunds Smidesverkstad & Stängselfabrik, Göteborg.

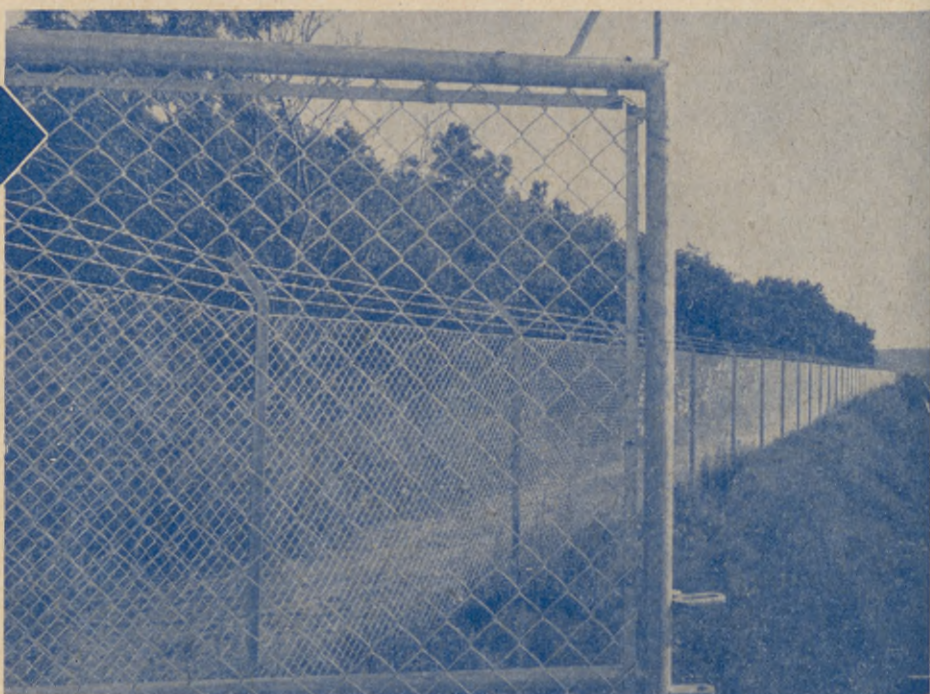
... och DÄR

Skarvikshamnen i Göteborg är ett annat projekt som nu är färdigt. Ett viktigt skäl varför man valde SM stängsel är att det inte rostar, vilket är av stor betydelse med tanke på den atmosfär som råder på västkusten. Entreprenör: Nya Stängselfabriken AB, Göteborg.

SM stängsel

- rostar inte — underhållsfritt
- låg vikt
- vacker, silvergrå lyster
- tillbehör av lättmetall

Många industriföretag, villaägare och kommunala institutioner har redan insett fördelarna med SM stängsel. På lång sikt blir det billigare med ett SM stängsel, eftersom det är helt underhållsfritt och bibehåller sitt utseende genom åren.

Tag kontakt med vårt försäljningskontor i Västerås eller någon av våra försäljningsfilialer, som gärna står till tjänst med ytterligare upplysningar om SM stängsel.

AB SVENSKA METALLVERKEN

Västerås, tel. 371 20

STOCKHOLM
Tel. 23 67 60

GÖTEBORG
Tel. 17 11 70

MALMÖ
Tel. 730 90

JÖNKÖPING
Tel. 194 75

ESKILSTUNA
Tel. 373 30

SUNDSVALL
Tel. 114 11